

VILNIS

LIBRARY

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 17

AUG 23 1982

KETVIRTADIENIS, RUGPJŪCIO [AUGUST] 19, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

LIETUVOJE LENGVOJI PRAMONĖ NEPAMIRŠO TRINYČIŲ AUDINIO

Ar atsiras kitas?
Ir kas išėjo!
Čikagos Bridgeportas
Dėl mažamečių

Senų žmonių reikalams atstovų buto komiteto pirmininkas kongr. Claude Pepper (D-Fla.) Social Security pensininkų suvažiavime Detroite pažymėjo, kad prez. Reagano administracija yra turtingų žmonių, turtėjančių iš biednų žmonių kančių. Toliau jis papasakojo, kad prez. Reagano ekonomikos programa griaua Ameriką, kas nėra sveika kraštui. Kongresmanas Pepper mano, kad tokiai programai turi būti padarytas stop.

Bet kas tą padarys! Jeigu tik atsirastų kitas Rooseveltas, kaip buvo Delano Rooseveltas, išgelbėjęs Amerikos kapitalizmą nuo sugriuvimo. Prez. Reagano užsuktai programai padarytų stop, bet ar atsiras kitas toks Rooseveltas?

Kaip atsimeiname, kiek buvo aimanavimų ir "krokodilo" ašarų, kad automobilių pramonės kompanijos ant bankroto slenksčio. Derybose su darbininkais dėl darbo naujų kontraktų geruoju ir piktuoju buvo reikalaujama, kad darbininkai kompanijoms nusileistų, atsisakytų didesnių algų.

Darbininkai sutiko nusileisti, kad išsaugojus darbus, kad automobilių pramonės fabrikų mašinos suktųsi, bet kas iš to išėjo? Automobilių karalystėje Detroite nedarbas lapoja kaip lapojo, o į kompanijų seifus pelnai plaukia kaip niekad anksčiau.

Pavyzdžiui, Ford Motors kompanija per šiuo metų antrą ketvirtį pelno padarė net 240 procentų daugiau, negu praeitais metais per tą patį metų ketvirtį. Kitos kompanijos irgi šienaujasi. O darbininkai turi dirbti už mažesnes algas.

Liepos 28 dieną spaudos konferencijoje pats prez. Reaganas pripažino, kad recesija nemažėja taip, kaip buvo laukiama, bet, jo nuomone, šiuo metų antros pusės pabaigoje krašto ūkis iš atoslūgio turės atsigausti. Bet ar taip bus, prašosi klausimas.

Kaip žinia, recesijos kartojasi kas dveji ar treji metai. Galimas daktas, nepasibaigus šiai recesijai gali prasidėti kita, nes kaip sako Harris banko viceprezidentas Herbert E. Neil, iki rudens nedarbo lygis padidės iki 10 procentų. Vadinas, krašto ūkio atoslūgis iki rudens nelėtės, o didės ir jeigu tam nebus galo, gali pasiekti Didžiosios depresijos lygį.

Čikagos merės Byrne šalininkas, Illinois valstijos senato senatorius demokratas James C. Taylor sako, jog buvusio mero sūnus, valstijos prokuroras Richard M. Daley, per mero rinkimus prieš merę Byrne

Klaipėdos "Trinyčių" medvilnės verpimo fabriko pamainos meistrė M. Drungilienė [kairėje] su komjaunimo ir jaunimo brigados verpėjomis-sukėjomis G. Januškonyte, S. Mitkiene ir R. Mikalauskiene.

A. Gylio nuotraukos

Kaimo gyventojai trinyčius audinius iki šiol prisimena su pagarba. Tvirtą ir nevienadienį aprėdą pasiūdavo iš jo kadaise. Senuosius trinyčius dabar pamatysi nebent etnografinėje parodoje, tačiau lengvoji pramonė šio audinio nepamiršo.

"Trinyčių" vardu pavadintas medvilnės gamybinis susivienijimas, kurio pagrindinė įmonė įsikūrė Klaipėdoje. Klaipėdiečiai tiekia verpalus visoms respublikos trikotažo, tekstilės įmonėms. Iš šių verpalų išausti audiniai—ne prastesni už pagarsėjusius trinyčius.

Klaipėdos medvilnės fabrike yra daug puikių verpėjų. Ir mirtelėti nespėji, kai još įgudusiais pirštais vikriai sumezga įrptu ve nutrukusių siūlą. Taip sparčiai darbuotis moka ne visi, o tik labiausiai patyrusios Filomena Dominauskienė, Ana Blynova, Aldona Buteikienė.

nelaimės, nes jis yra iš rasizmu užsikrėtusio Bridgeporto, negrai už jį nebusuos.

Bridgeporte randasi ir mūsų laikraštis "Vilnis". Turint galvoje, kad visa Amerika užsikrėtusi rasizmu, Bridgeportas nėra išimtis. Šiame miesto rajone, kaip ir daugelyje kituose baltųjų rajonuose, pusdurnių irgi yra.

Darbo sekretorius J. Donovan nei iš šio, nei iš to pasiūlė pertvarkyti Darbo standartų 1938 metų aktą taip, kad būtų leistina ir mažamečiams, 14-15 metų, dirbti naktimis. Pasirodo, kad jis tai pasiūlė ne "nei iš šio, nei iš to".

AFL-CIO profsąjungų išdo sekretorius Thomas Donahue sako, jog sumanymas šio pasiūlymo kilo už Darbo departamento durų, kad patenkinus McDonald užkandines, kuriose mažamečiai dirba dienomis ir galėtų dirbti naktimis už daug mažesnę atlyginimą, negu reikia mokėti pilnamečiams darbininkams.

S. J. Jokubka

Negražios machinacijos

Malaizijos sostinėje Kuale Lumpurė suvaidintas "demokratinės Kampučijos koalicinės vyriausybės" sudarymo spektaklis. Šiai khmerų kontrrevoliucionierių "koalicijai" emigracijoje vadovauja "prezidentas"—buvęs princas Norodomas Sianukas, "viceprezidentas" Khiau Samfanas—vienas iš Tailande įsikūrusių Pol Poto gaujų likučių vadeivų ir "ministras pirmininkas" Son Sanas—buvęs vyriausybės vadovas valdant Sianukui. Šiai negražiai inscenizacijai tuoj pat pritarė Pekinas ir Vašingtonas.

Šių trijų kontrrevoliucinių grupių sujungimo į "vieningą frontą" faršas jau seniai buvo sugalvotas Kinijoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Dabar Pekino ir Amerikos režisieriai nusprendė jį paspartinti. Jie sunerimę dėl to, kad kai kuriose Vakarų Europos ir Azijos šalyse vis ryžtingiau reikalaujama neberemti Pol Poto atstovybės Suvienuytųjų Nacijų Organizacijoje, kurios eilinėje sesijoje šių metų rudenį vėl bus svarstomas klausimas dėl pagrįstų teisių tarptautinėje bendrijoje grąžinimo Kampučijos Liaudies Respublikai.

Padedant "koalicijai", emigrantinės grupuotės turi pridengti kruvinais nusikaltimais pagarsėjusią propekinišką Pol Poto—Jeng Sario—Khieu Samfano kliką. Tuo tarpu Pekinas ir Vašingtonas tikisi vėl sukelti triukšmingą kampaniją dėl neegzistuojančios "Kampučijos problemos" ir pamėginti išsaugoti Suvienuytųjų Nacijų Organizacijoje savo marionetes polpotininkus.

Ciniškos machinacijos dėl "demokratinės Kampučijos koalicinės vyriausybės"—tai ne kas kita, kaip dar vienas jos šeimininkų Pekine ir Amerikoje mėginimas vėl įvesti Kampučijoje kruviną Pol Poto klikos režimą, sukliudyti Kampučijos liaudžiai sėkmingai žengti jos pasirinktu laisvo gyvenimo kūrimo ke-

Sudarydami "koaliciją" iš reakcinių Kampučijos atplaišų, Pekino hegemonistai ir Amerikos imperialistai stengiasi sukelti nesantaiką tarp dviejų Pietryčių Azijos valstybių grupuočių (Indokinijos ir ASEAN šalių), kad nestabilumo sąlygomis galėtų išplėsti savo įtaką regione.

Kinija ir JAV reikalauja "sugriežtinti" ASEAN šalių pozicijas "Kampučijos klausimu". Grubiu Pekino ir Vašingtono spaudimu kai kurios ASEAN šalys iš esmės tapo šios avantiūros bendrininkėmis. Kartu šioje šalių grupėje vis geriau suprantama, kad grėsmė taikai ir stabilumui Pietryčių Azijoje kelia ne Kampučija ir kitos Indokinijos šalys, o pirmiausia ekspansionistinė Kinijos politika. Vis labiau ryškėja tendencija spręsti regiono šalims iškilusias problemas vedant konstruktyvų visų Pietryčių Azijos valstybių dialogą lygiateisiškumo ir geros kaimynystės principais.

A. Stiklakis

— Venezuelos prez. Luis Herrera Campins pasisakė už diplomatinis santykius su Kuba. Girdi, jeigu Venezuela turi santykius su kitomis socialistinėmis šalimis, tai kodėl negali turėti su Kuba.

— El Salvadoro patriotų nacionalinis frontas kreipiasi į pasaulio tautas, kad siųstų Vašingtonui protestus už El Salvadoro diktatūrinio režimo rėmimą ginklais.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Social Security ir pensininkai

Apie 30 milijonų amerikiečių gyvena iš menkų Social Security pensijų. Neturintiems pašalinių pajamų ir gaunantiems du ar tris šimtus dolerių per mėnesį, gyvenimas ne koks, bet visgi geriau negu nieko negautų. Iš tų apie 30 milijonų pensininkų daugeliui tektų lindėti patiltėse ir stovėti ilgose "superlinėse" lygiai taip, kaip buvo Didžiosios depresijos metais.

Nelengva buvo Amerikos darbo liaudžiai išsikvoti ši socialinė programa. Reikėjo demonstruoti, reikalauti, piketuoti, daugeliui teko gauti policijos lazdu ir pasėdėti belangėje, bet kova buvo laimėta.

Niekam nepaslaptis, kad prez. Reagano administracija į šią sunkiai iškovotą senatvės apdraudą kėsina, kad daugiau pinigų būtų vadinamojo nacionalinio saugumo bomboms, raketoms ir kitokiems ginklams. Kol kas Social Security programos atvirai dar "nečiupinėja" kaip jau "pačiupinėjo" socialinio aprūpinimo pašalpa, maisto talonų ir kitas programas, tačiau po kongresinių rinkimų, kurie bus lapkričio mėnesį, gali būti visko. Administracija jau turi sudariusi Social Security reikalams komitetą, į kurį įeina dešimt respublikonų ir penki demokratai. Nėra abėjonės, komitete respublikonai šoks pagal prez. Reagano muziką, kad Social Security sistema reikia reformuoti. Kaip Detroite įvykusio senų žmonių suvažiavimo delegatas Max Manners pažymėjo, šio komiteto tikslas bus ne reformuoti, o sužaloti Social Security sistemą taip, kad iš to būtų naudos ginklavimuisi.

Social Security pensininkai, susiorganizavę į daugiau kaip 300,000 klubų, daro viską, kad prez. Reagano administracija atsisakytų į kešinimąsi "pačiupinėti" ir Social Security, kaip "pačiupinėjo" kitas socialines programas. Praeitų metų rugsėjo 19 d. per Solidarumo Dienos demonstraciją pensininkai reiškėsi demonstracijoje kaip niekad anksčiau. Energingai kėlė šūkius už Social Security neliečiamybę birželio 12 dieną Niuorke taikos šalininkų demonstracijoje. Visoje eilėje valstijų vyksta Social Security pensininkų suvažiavimai. Detroite liepos 22-24 dienomis suvažiavime dalyvavo mažiausia 3,000 delegatų.

Visur Social Security organizuoti pensininkai muša į tašką, kad per ateinančius kongresinius rinkimus seniems žmonėms reikia būti budriais, turi žinoti už kuriuos kandidatus balsuoti, turi reikalauti iš jų, kad laimėję rinkimus būtų Social Security sistemos sargyboje, kad administracija nesikėsintų į pensininkų pensijas, Medicare, Medicaid ir kitus benefitus.

Ar kas iš to išeis, sunku pasakyti. Bet jeigu politikieriams nepavyks pensininkus apgauti saldžiomis rinkiminėmis kalbomis, pensininkai gali išeiti laimėtojai, nes jų pusėje yra apie 30 milijonų balsų.

Viceprezidentas nukalbėjo niekus

Nueik į supermarketą, nueik į parką bei šiaip kur kitur, ar susitiksi žmogų gatvėje, visas svietas "filosofuoja", kad prez. Reagano administracija "no good". Kodėl "no good"? Ogi, kad prezidentas yra korporacijų ir turėjų žmogus, o ne liaudies. Netgi ir masinė informacija neslepia, kad prez. Reagano politika yra "iš neturtingų imti ir turtingiems duoti".

Išties, prez. Reagano administracija be atodairos dorojasi su socialinėmis programomis, ypač socialinio aprūpinimo. Krašto ekonomiką turi užsukusi taip, kad nedarbas vis didėja, infliacija nesiliauja, bankrotavimų gausėja. Kalbant apie valstybės biudžetą, ginklavimasis baigia jį nuvaryti nuo koto, vis giliau murdo į deficitus.

Tačiau prez. Reagano padėjėjas, viceprezidentas George Bush, ginčina, kad taip nėra. Liepos 22 d. kalbėdamas Čikagos respublikonams, nė truputį neabejodamas išrėžė, kad prez. Reagano administracija krašto ūkyje padarė "dramatišką pažangą" ir Amerikos liaudies būklė daug geresnė, negu buvo prezidentaujant Jimmy Carteriui. Bet kad Illinois valstijoje nedarbo lygis beveik 12 procentų, viceprezidentas Bush neprasitarė nė žodeliu.

Žinoma, jeigu viceprezidentas George Bush liaudimi laiko milijonierius, korporacijų ir bankų valdytojus, taip, jų būklė daug geresnė, negu buvo prieš dvejus metus, bet tik ne pilkosios darbo liaudies būklė pagerėjo respublikonams su prez. Reaganu atėjus valdžion. Jeigu viceprezidentui Bush krašto ūkyje padarytos "dramatiškos pažangos" faktoriumi yra korporacijų ir finansininkų didėjantys pelnai, taip, jis teisus.

Bet jeigu prez. Reagano administracijos krašto ūkiui padarytos tos "dramatiškos pažangos" atversime kitą puslapį, vaizdas bus visiškai kitoks. Vien tik praeitais metais skurdžių armija padidėjo 2.2 milijono žmonių, gyvenančių žemiau skurdo ribos. Ir ji vis didėja, beveik jau 32 milijonai. Vidurkiu imant, vidutiniško didumo šeimų pajamos sumažėjo 3.5 procento. Šių metų birželio mėnesyje amerikiečiai jautienos suvalgė mažiau vienu procentu, negu praeitų metų birželyje, o kaulienos daugiau kaip dviems procentais mažiau. Namų apyvokos darbams reikmenų birželio mėnesį pirkto 25.8 procento mažiau, negu praeitais metais birželio mėnesyje. Vien tik šie duomenys rodo, kiek "pagerėjo" liaudies būklė atėjus į valdžią respublikonams su jų prez. Reaganu.

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

HONDURO KAREIVIAI
SALVADORE

Farabundo Marti nacionalinio išsivadavimo frontas ir Salvadoro revoliucinis demokratinis frontas paragino visas demokratines vyriausybes pareikalauti, kad būtų nutraukta užsienio intervencija Salvadore, išvesta Hondūro kariuomenė ir gerbiamas šalies teritorijos vientisumas.

Kalbėdamas politinės diplomatinės komisijos narys Ektoras Okelis pasakė, kad, sprendžiant iš įvairių duomenų, nuo birželio 23 dienos Salvadoro teritorijoje yra 2-3 tūkstančiai Hondūro kariuomenės, kurie veikia prieš Salvadoro sukilėlius.

ETIPIJOJE
STUDENTŲ SEMINARAS

Etiopijos sostinėje įvyko tarptautinis studentų seminaras, kuris buvo vienas iš tarptautinės studentų sąjungos suorganizuotos kampanijos "Studentai už nusiginklavimą" renginių. Jo darbe dalyvavo maždaug 50 šalių delegacijų, tarp jų—TSRS studentų tarybos delegacija.

susitikimo dalyvių priimtaie baigiamajame dokumente reiškiamas didelis pasaulio jaunimo susirūpinimas, kad dabar smarkiai paaštrėjo tarptautinė padėtis, labai suaktyvėjo agresyvios imperializmo intrigos. JAV ir jų sąjungininkai, nurodoma dokumente, provokuoja Afrikos šalių ginkluotus savitarpio konfliktus, koordinuoja ardomuosius veiksmus prieš Etiopiją, Angolą, Mozambiką, didina karinę paramą rasistinei Pietų Afrikos respublikai.

DIDELIS PAVOJUS

"Sefildas" tebežudo—su tokia antrašte įtakinas Argentinos savitarpis "somos" atkreipia dėmesį į didelį Pietų Atlanto vandenų radioaktyviojo užkrėtimo pavojų, kurį kelia Anglijos Argentinos konflikto metu nuskandintas Britanijos eskadrinis minininkas "Sefildas".

Dramatiški spaudos pranešimai, kad eskadriniame minininke, galimas daiktas, buvo branduolinis ginklas, suteikia naują aspektą Malvinų konfliktui, rašo žurnalas. Jeigu tai pasitvirtins, radioaktyviojo užkrėtimo pavojus gresia ne tik Lotynų Amerikos gyventojams, bet ir Afrikos pakrantės žmonėms, taip pat europiečiams, kurie žvejoja Atlanto vandenyse.

LAIKYSIS "DUJOS-
VAMZDŽIAI" PROJEKTO

Kaip praneša Vakarų Vokietijos agentūra DPA iš Paryžiaus, Prancūzijos ministras pirmininkas Pjeras Morus griežtai kritikavo Reagano administracijos veiksmus, kuriais siekiama pakirsti savitarpiskai naudingą sandėrį "Dujos-vamzdžiai".

Jungtinių Valstijų pastangos sutrukdyti nutiesti dujotiekį iš Sibiro į Vakarų Europą kelia didelį Vakarų Vokietijos vyriausybės susirūpinimą. Tai pareiškė Vakarų Vokietijos kancleris H. Smitas, duodamas interviu Olandijos laikraščiui "Alchemiein dachblad".

— Mes ketiname griežtai laikytis šio projekto sąlygų,—pabrėžė Vakarų Vokietijos kancleris.

O kiek dar būklė "pagerėjo" tų, kuriems prez. Reagano administracija sumažino socialinio aprūpinimo pašalpas, maisto talonus... Arba kokių spartumu būklė "gerėja" didėjančios bedarbių armijos žmonėms.

Viceprezidentas Bush kalbėjo ir nukalbėjo niekus apie prez. Reagano krašto ūkiui padarytą "dramatišką pažangą".

SEKIA PAKIRSTI
ISKOVOJIMUS

Vašingtono ir Mogadišo kerinio politinio alianso stiprinimas kelia didelę grėsmę Afrikos Iškyšuliui ir Artimujų Rytų tautoms, pareiškė Etiopijos sostinėje Somalio demokratinės studentų sąjungos atstovas Osmanas Salechas. Jis nurodė, kad Somalyje Siado Barės režimas stengiasi įtraukti Somalį į Amerikos imperializmo kėslų regione orbitą, pakirsti pažangių valstybių, pirmiausia Etiopijos, revoliucinius iskovojimus.

KONTREVOIUCIONIERIŲ
PIKTADARYBĖS

Apie kruvinas afganų kontrrevoliucionierių piktadarybes Kabule papasakojo buvęs besmačių belaisvis kaimo mokytojas iš Pandžiro apskrities Atikula Mardis. Banditai, pasakė jis, užpuldinėja taikius kaimus. Įsiveržę į kaimą, kuriame aš mokiau vaikus, jie sudegino mokyklą, o mane išsivedė. Kalėjimais paversti urvai, požemiai ir net sesos mečetės, kur nebepakeliamomis sąlygomis kalinami kontrrevoliucionierių išvyti iš gimtųjų vietų valstiečiai ir prekyautojai. Kankinimais jie stengėsi mus priversti prisijungti prie gaujos. Vien tik mano akivaizdoje, pasakoją Mardis buvo sušaudyta keliasdešimt nieku nekaltų žmonių, net vaikų. Žvėriški banditų veiksmai akivaizdžiai demaskuoja tikrąjį veidą šiuo vadinajamu "kovotojų už tikėjimą", kurie iš tikrųjų neša tik mirtį paprasčiausiems šalies piliečiams.

Trumpai

— Gynybos sekretorius Caspar W. Weinberger sako, jog Iraną valdo "pasiutėlių gauja", ir jeigu jie laimės karą prieš Iraką, sukels grėsmę visame Vidurio Rytų rajone.

— Illinois gub. Thompson respublikonų legislatorių asociacijos suvažiavime papasakojo, kad Illinois valstijoje nedarbas didės iki lapkričio.

— Atstovų buto trylika demokratų kongresmanų prisidėjo prie branduoliniam ginklui išaldyti politinio komiteto vajuus sukelti milijoną dolerių rinkiminių kampanijų reikalams tiems kandidatams, kurie už išaldymą.

— Italijos užsienio reikalų ministras Emilio Colombo, lankydamasis Vašingtone, pareiškė, jog prez. Reagano administracija su savo antitarybine politika griaua JAV santykius su Vakarų Europos šalimis.

— Americans for Democratic Action organizacijos pirmininkas Robert Drinen paskelbė, kad jo organizacija prieš prez. Reagano administracijos užmačius sukurti MX raketų sistemą, nes tai veda prie branduolinio karo.

— Justicijos departamento pareigūnai mano, kad per ateinančius dvejus metus kas savaitę elektros kėdėje bus deginama po tris nuteistus mirties bausme. Tokios bausmės laukia apie 1,000 nuteistų ir daugiausia afro-amerikiečių,

Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

Vilniečio atsakymas A. Balašaitienei

Ir vėl prastos žinios skrieja iš Užatlantės lietuvių kolonijų. Pasirodo, tarp "vaduotojų" darosi labai negražūs dalykai. Sakysim, "vaduoja" tėviškėlę koks nors tautietis, o kai labai pavargsta—ima atostogų. Tada perka turistinį keplialapį ir vyksta į Lietuvą. Galų gale, reikia kada nors pasižiūrėti, ką gi "vaduojai". Katės malše ir tai niekas neperka, o čia kalbama apie visą šalį. Kol kas nieko nepadoraus minėto "vaduotojo" elgesys nėra. Tačiau visos nelaimės prasideda tada, kai "vaduotojas" atsiduria Lietuvoje. Čia jis iškart pamiršta savo pažiūras, niekam jų neafišuoja ir mielai kontaktuoja su aplinkiniais—su visokiais ateistais, komjaunuoliais ir netgi su komunistų partijos nariais! Maža to, susipažinęs su krašto naujovėmis, buvęs "vaduotojas" pritariamai maks gali ir netgi kažką vėpėti apie pasiektą nemenką progresą! Visa laimė, kad ne viską, ką pritaizija praradęs budrumą tautietis, išgirsta korespondentai. O jeigu ką ir išgirsta, tai, karščiausiai "vaduotojo" prašymu, niekur nespausdina. Smagiai praleidęs laiką, viską apžiūrėjęs ir—lietuvišku papročiu—gerai privaišintas, tautietis grįžta į Jungtines Valstijas bei vėl dedasi uoliausiu valio-patriotu, vėl verčia kalnus nelengvame "vadavimmo" darbe. Ir taip elgiasi iki sekančio apsilankymo Lietuvoje.

Būtent, šie užgaulūs dipukams dalykai ir privertė uolį "vaduotoją" Aureliją Balašaitienę griebtis plunksnos bei išlieti savo širdgėlą "Tėviškės žiburiuose".

Ką daryti?—hamletiška dūsauja autorė. Kaip išaiškinti tuos menkos sielos žmogiškščius, kurie šioje pusėje Atlanto veidmainingai šūkauja apie "ašarose paplūdusią", "viltį beprarandančią tėvynę", o anoje pusėje gieda visai atvirščiai? Kurie grįžę "toliau naudojasi kapitalistinio gyvenimo gėrybėmis ir dalyvauja mūsų gyvenime?"

Ir štai kokią išieitį Balašaitienė rado. "Rašykite,—kreipiasi į mus ponija Aurelija,—laiškus mums su pavardėmis, datomis ir faktais. Padėkite mums kovoti su priešais iš vidaus". Ir kad neliktų jokių abejonių, jog kreipiamasi tikrai į mus, autorė savo kūrinių pavadinimo "Laiškus sostinės vilniečiams".

Jeigu moteriškė prašo—negražu nepadėti. Tačiau visų pirma knietis išsiaiškinti, ką gi togi "vaduotojai" padarys sugautiems nusidėjėliams? Juk patys nuo ryto iki vakaro džiūgauja, kad gyvena pačiame laisviausiame pasaulio kra-

te, kuriame gali šnekėti ar daryti ką tik tinkamas—niekam tai, girdi, nerūpi. Ir kad už šią laisvę jie visi ligi vieno neabejodami sudės savo galvas, ir kad šitokių laisvių tiesiog verkiant trūksta mums. Nusistebėję tokiu agresyviu tautiečių nepakantumu kitaip mąstantiems, visgi paieškokime atsakymo, kokios sankcijos gresia paklydusiems avėlėms? Ką gi blogo Balašaitienės joms žada padaryti?

Todėl žodis autoriui: "Tačiau pats išaiškinamas, pastatymas prieš faktą, sukompromitavimas savo tautiečių akyse pas mus yra pakankama bausmė, tampanti bausme vienatvės kalėjimu, kuris gali tapti pragaru ir laisvame krašte gyvenant". Jeigu nesate ištikimi "vadavimo" kromeliui, gąsdina nepaklusnius Balašaitienę, vadinasi, esate tos piktžolės, "kurias reikia su šaknimis išrauti". Mat kaip. Ir iškart viskas aišku. Jeigu Lietuva ne buržuazinė, tai nereikia tokios

Lietuvos apskritai. Jeigu tautietis ne "vaduotojas", tai šie tau "baisų vienatvės kalėjimą". . . Matyt, prastoki ponios Balašaitienės reikalai, jeigu dėl pašlijusios "tautinės drausmės" reikalų tenka prašyti "sostinės vilniečių" pagalbos. . .

Ką gi, padėsime. Tuo tikslu siūlome poniai Aurelijai Balašaitienei išgyti ir gerai išstudijuoti dar 1979 metais Vilniuje "Minties" leidyklos išleista knyga "Ta pati ir visai kita", kurioje išspausdinti vos ne poros šimtų užsienio lietuvių įspūdziai, patirti susipažinus su Tarybų Lietuva. "Norėčiau savo akimis išvysti. . ."—šiais žodžiais ne vienas jų pradoda savo pasakojimą apie tai, ką matė, kas patiko ir kas ne. Tai skirtingų politinių požiūrių, skirtingos socialinės padėties žmonės, tačiau visus juos jungia viena—nors kuo geriau suprasti šandieninę Lietuvą, joje vykstančius procesus, akyliu išsižiūrėti ir perprasti tarybinį gyvenimo būdą, jo teikiamas perspektyvas Lietuvos liaudžiai. Šie dori užsienio lietuviai nebijo ištarti savo pavardžių, jiems, ko gero, nelabai baisios balašaitienių "sankcijos". Ir kasmet tokių žmonių nuolat gausėja. Štai kodėl taip panikuoja "veiksniai—vaduotojai". Matyt, ateitis jiems nežada nieko gero. Bandydami izoliuoti tautiečius nuo Tarybų Lietuvos, šiandien jie patys atsiduria izoliacijoje. Todėl dar labai neaišku, kam gresia žadčtas "baisus vienatvės kalėjimas, galintis tapti pragaru ir laisvame krašte gyvenant. . ." Lukterėkim.

Kazys Bagdonavičius

VAKARŲ INTRIGOS PASMERKTOS ŽLUGTI

Visos Vakarų intrigos prieš Lenkiją pasmerktos sužlugti. Imperialistiniams sluoksniams nepavyks sunaikinti Lenkijos valstybės, nes ji užima tvirtą vietą broliškoje socialistinės sandraugos šalių šeimoje, rašo šiandien laikraštis "Zolnež Volnosci".

Kai kurios Vakarų valstybės, pažymi laikraštis, suinteresuotos, kad Lenkijoje nuolat būtų įtempta padėtis, rusentų konflikto liepsna. Jos tikisi, kad tai padės joms aštrinti padėtį kitose socialistinėse šalyse, susilpninti jų vienybę ir susitelkimą.

Lenkijoje, nurodo laikraštis, dar yra žmonių, kurie dalyvauja Vakarų politiniame žaidime prieš Lenkiją. Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

Liaudis statytoja, liaudis kovotoja

Po visos šalies ir kontinentus išdidžiai skamba žodžiai **Tarybinė liaudis**. Jie įkvepia milijonus, su neapykanta apie ją kalba tie, kurie gyvena iš svetimų darbo ir prakaito, kurie engia darbo žmones, išnaudoja tautas.

Pagrindą tarybinei liaudžiai susiformuoti padėjo Didžioji Spalio socialistinė revoliucija, pirmą kartą žmonijos istorijoje sutriuškinusi išnaudotojų jungą ir sugebėjusi apginti pergale nuo įnirtingo kapitalistų priešinimosi.

Spalio revoliucija padėjo pagrindą ir naujai valstybei, kurios 60 metų švenčiame šiemet,—Tarybų Sąjungai.

Tiek visuomenė, kuri pradėjo kurtis po Spalio revoliucijos, tiek vėliau susiformavusi valstybė pagrįstos taisyklėmis principais. Apie juos buvo plačiai kalbėta TSKP XXIV suvažiavime. Centro Komiteto ataskaitiniame pranešime buvo pažymėta, kad "bendrume darbe, kovoje dėl socializmo, jo gynimo mūsų gimė nauji, harmoningi santykiai tarp klasių ir socialinių grupių, nacijų ir tautybių—draugystės ir bendradarbiavimo santykiai. Mūsų žmonės sieja bendra marksizmo—leninizmo ideologija, kilnūs komunistinės visuomenės kūrimo tikslai. Tą monolitinių susitelkimą daugiausiai tarybinė liaudis demonstruoja savo darbu, vieningu pritarimu Komunistų partijos politikai".

Siame apibrėžime nusakyti svarbiausi tarybinės liaudies bruožai. Ji yra visų klasių, socialinių grupių draugystės ir bendradarbiavimo išraiška, ją sudaro visos TSRS nacijos ir tautybės, ji yra daugianacionalinė.

Apie tarybinę liaudį kalbame ne nuo šiandien. Buvo laikai, kai mūsų priešai stengėsi pavaizduoti padėti taip, jog tarybinės liaudies formavimas likviduoja nacijas, kad ji esanti kažkokia supernacija, antstatais virš nacijų, panaikinas jų individualybę. Partija ryžtingai stoji prieš tokias pažiūras, paneigė, kad tarybinė liaudis įgyja kažkokius ypatingus specifinius etninius bruožus, kurie tarytum rungtis su nacijų etniniais bruožais, juos panaikina. Tokia pažiūra reikštų, kad kiekvienas žingsnis stiprinant tarybinę liaudį yra žengiamas nacijų naikinimo linkme. Bet tarybinė liaudis, priešingai, sudaro visoms nacijoms sąlygas suartėti, vystytis ir klestėti.

Pasaulio istorija žino nemažą valstybių, kuriose savo laiku gyveno įvairios nacijos. Tačiau visos jos nesijungė—gyveno atskirai. Tai buvo valstybės—konglomeratai, kurios subyrėjo kovose, kaip, pavyzdžiui, Austrija-Vengrija po Pirmojo pasaulinio karo.

Mėnesiai, praėję po karinės padėties įvedimo, parodė, kad lenkų tauta remia karinės nacionalinio išsigelbėjimo tarybos nutarimus, kuriais siekiama stabilizuoti padėtį šalyje ir likviduoti krizę.

Tačiau tegul socializmo priešai nemano, kad griežtų karinės padėties priemonių sušvelninimas reiškia socialistinės valdžios silpnumą. Lenkijos vyriausybė pakankamai pajėgi pažaboti tuos, kurie kels chaosą.

Čia nebus nei taikstymosi, nei nuolaidų. Tvarkos pažeidėjai turi prisiminti, kad jiems reikės atsakyti pagal įstatymą, pabrėžia "Zolnež Volnosci".

Tarybinė liaudis, nepanaikindama nacijų savaimingumo, tuo pat metu nėra mechaniškas atskirų nacijų junginys. Tai yra vieningas, gyvas organizmas. TSKP XXVI suvažiavimas pavadino tarybinę liaudį **nauja socialine ir internacionaline bendrija**. Tuo dar kartą buvo pabrėžta, kad tarybinė liaudis yra ne tik vieningas socialinis darinys, bet ir daugianacionalinis nacijų ir tautybių telkinys.

Tarybinės liaudies susiformavimas reiškia kokybinį šuolį visų TSRS nacijų ir tautybių gyvenime. Pasidarė nebeįmanoma galvoti, kad viskas, kas susiję su kita nacija, yra svetima. Visų TSRS nacijų kultūra tapo bendra visų nacijų vertybe, bendranacionalinio pasididžiavimo objektu. TSRS socialinių-etninių bendrijų vienybė, jų sutelktumas yra TSRS galios pagrindas.

Tarybinė liaudis ne skaldo mūsų šalies nacijas, o priešingai—jungia, suburia jas ir suartina su kitų šalių socialistinėmis nacijomis. Ji tuo būdu išvaduoja nacijas nuo užsi-sklandimo, kuris skurdina nacijų gyvenimą. Taip susidaro pagrindas bendranacionaliniam pasididžiavimui.

Tarybinių tautų draugiškoje šeimoje visos nacijos suklestėjo. Tai pasakytina ne tik apie tas nacijas, kurios jau buvo pasiekusios kapitalizmo pakopą—rusai, ukrainiečiai, baltarusiai, moldavai, Pabaltijo tautos, bet ir apie tas nacijas, kurios dar gyveno feodalizmo sąlygomis, o kai kurios—visos šiaurės tautos—buvo pirmykštės patriarchalinės būklės pakopoje.

Lenininės nacionalinės politikos pagrindu, savitarpio draugystės ir paramos sąlygomis visos TSRS nacijos ir tautybės tarytum igijo sparnus. Jos išvystė savo kultūrą—nacionalinę ir įvairią savo forma, internacionalinę savo turiniu, išaugo jų ekonomika, nacionalinis valstybingumas, jos visos įvykdė kultūrinę revoliuciją.

Didelės istorinės permainos įvyko kiekvienos nacijos gyvenime. Draugiška tautų šeima yra kupina ryžto stiprinti vienybę ir ginti nuo priešų.

Genrikas Zimanas

Trumpai

— Plačiai žinomas čekietis PUSH sąjūdžio darbuotojas Jesse L. Jackson ragina miestų merus suorganizuoti milijono žmonių demonstraciją, protestui prieš prez. Reagano politiką miestų atžvilgiu.

— Prancūzijos metalistų profsąjunga pasiuntė protesto telegramą JAV ambasadoriui Galbraith dėl to, kad jis grasina prancūzų firmoms, vykdančioms užsakymus dujotiekiiui iš Sibiro į Vakarų Europą. Telegramoje pažymi, kad ambasadorius kišasi į Prancūzijos vidaus reikalus.

— TSRS laikraštis "Sovietskaja Rossia" priekaištuoja nesionistams pasaulio žydams, kodėl jie viešai nesmerkia Izraelio agresijos prieš Libaną.

— Ryšium su recesija didėja ir baltakalnių bedarbių armija. Gegužės mėnesį 4.8 procentų jų neturėjo darbo, birželio mėnesį jau 5 procentai.

— Didėjant nedarbui, praeitais metais skurdžių armija padidėjo daugiau kaip dviem milijonais žmonių.

BŪTI AR NEBŪTI?

Klausimas daugiau negu senas, dar Hamleto keltas. Tačiau mūsų dienomis jis—aktualus, kaip niekada. Ir ne vien Šekspyro herojams, bet absoliučiai kiekvienam žmogui. Nesvarbu, kur jis begyventų, kokių pažiūrų bebūtų, kokios spalvos jo oda.

Sio klausimo negali išvengti ir lietuviškoji emigracija, kur ji begyventų. Juk ji neišvengiamai susijusi su to krašto realijomis, tame tarpe—ir politika, į kurią negali nereaguoti.

Kaip tik reagavimas ir apibūdina pačius įvairiausias emigracijos sluoksnius. Visiškai neatsitiktina, kad, pavyzdžiui, lietuviškoji nacionalistinė emigracija visada buvo ištikima kraštutinei reakcijai Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Taip buvo, pavyzdžiui, makartizmo laikais. Gerai prisimename nacionalistinės spaudos džiūgavimą, kad pagaliau įvedama "tvarka" ir "raudonesiems" bei "liberalams" parodoma "jų vieta". Prisimename, kaip ta spauda, redaktoriai bei bendraminčiai žavėjosi liūdnei pagarsėjusios komisijos "antiamerikinei veiklai" tirti juodais darbais.

Prisimename "šaltojo karo" metus, kada lietuviškosios kilmės reakcija Jungtinėse Valstijose—kartu su "didžiąja" reakcija—tikėjosi (ir to neslėpė), kad tas karas vairs "karštu".

Taip buvo Korėjos ir Vietnamo karų metu.

Istorija kartojasi ir Carterio prezidentavimo laikais. Kai tuometinis šalies vadovas pradėjo savo taip vadinamą "kovos už žmogaus teises" kampaniją, susilaukusią aštrios kritikos tiek krašto viduje, tiek užsienyje, reakcinė emigracija siūlyte siūlė savo paslaugas šioje kampanijoje. Tame tarpe—daugiau nei abejotinus perėjimus garsindama "kovotojais už žmogaus teises". Pagaliau atėjo Ronaldas Reaganas. Atėjo, kaip žinia, su pažadu gražinti šiądieninei Amerikai stipraus vėzdo šalies reputaciją.

Su nauja karine programa, ryjančia naujus bilijonus dolerių, "sutauptų" nuo įvairių ir taip jau liesų socialinių programų. Atėjo su riboto branduolinio karo "doktrina ir su "humaniška" neutronine bomba... Štai dabar visu aštrumu ir iškilo klausimas: būti ar nebūti? Viską naikinantis karas ar ginklavimosi varžybų mažinimas, taip reikalingas pasauliui?

Šiomis dienomis netgi neutroninės bombos tėvas—amerikietis mokslininkas—iki šiol garsėjęs savo cinizmu, padarė pareiškimą spaudai, kuriame jis pats baisesi to ginklo panaudojimo galimybe.

Kaip žinoma, taikos šalininkų judėjimas įgauna vis platesnį užmojų, darosi tikrai masiškas Vakarų Vokietijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Japonijoje, pačiose Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Na, o kaip į tai atsiliepė lietuviškos kilmės reacionieriai? Gal jie pagaliau suprato, kad ginklavimosi varžybos, kurias vis labiau įbėgėja Vašingtono vadovai, veda prie katastrofos? Gal jie pagaliau iškelė visiems šiandienai rūpimą klausimą—būti ar nebūti? Nieko panašaus! Lietuviškame "superpatriotiniame" leidinyje ką tik teko skaityti šiuos žodžius:

— Gąsdinimas karo pavojais yra aiškiai perdėtas. Dar tada, kai buvo išrastas kulkosvaidis, kažkas sakė, kad tai arba pasaulio, arba visų karų galas, tačiau neįvyko nei

to, nei kito.

— Taip vadinamas taikos šalininkų judėjimas yra komunistų ir jų satelitų inspiruotas mėginimas užmigdyti Vakarų budrumą ir smogti, igavus lemtingą pranašumą.—

Be abejonės: šios "idėjos" yra pasiskolintos iš didžiosios reakcinės amerikietiškos propagandos. Propagandos, kuri arba nutyli, arba labai iškraipytoje šviesoje pristato vis naujas taikias tarybines iniciatyvas, ir nori savo (ir ne tik savo) piliečiams į galvas kalte įkalti mintį: Jungtinės Amerikos Valstijos turi būti pasirengusios panaudoti branduolinį ginklą. Taip tvirtai įkalti, kad šie piliečiai nė nesusi-mąstyty, o kas bus po to!

Tačiau, nepaisant šios propagandos, piliečiai mąsto. Tame tarpe—ir Jungtinėse Valstijose. Mąsto ir veikia—prieš beprotiškus planus, prieš akligatvin vedančią užsienio politiką.

Būtina pabrėžti: pačių įvairiausių, ir labai dažnai toli gražu ne kairiųjų pažiūrų piliečių.

Štai vien Jungtinėse Amerikos Valstijose yra daugybė organizacijų ir grupių, vis ryžtingiau raginančių mažinti ginklavimosi varžybas, branduolinio karo pavojų. Tarp jų—gydytojai, juristai, mokslininkai, politikai.

Tarp tų, kurie atvirai ir drąsiai kelia klausimą—būti ar nebūti yra ir daug labai žinomų amerikiečių.

Taip, pavyzdžiui, įtakingame JAV žurnale "Foreign Affairs" atvirą laišką išspausdino grupė žinomų piliečių—buvęs Jungtinių Valstijų pasiuntinys Tarybų Sąjungoje Kennanas, buvęs gynybos ministras MacNamara, prezidento patarėjas Bandy, vyriausybės komisijos direktorius Smitas.

Laiško autoriai rašo apie tai, kad Jungtinėms Amerikos Valstijoms jau seniai laikas peržiūrėti doktriną, skelbiančią būtinumą pirmiems smogti branduolinį smūgį.

Autoriai taip pat atmata "riboto branduolinio karo" galimybę. Jie teigia, kad "Pentagono pasiruošimas paleisti gamybon neutroninę bombą sustiprino europiečių ištikinimą, kad amerikiečiai ruošiasi "ribotam branduoliniam karui" jų teritorijoje."

Šis laiškas susilaukė didelio dėmesio bei komentarų tiek Jungtinių Valstijų, tiek viso pasaulio spaudoje.

Tai—vienas iš daugelio pavyzdžių, rodančių, kad pasaulio žmonėms ne vis vien—būti ar nebūti.

Deja, tarp tų, kurie sau ir kitiems kelia šį klausimą, ir dieną su žiburiu nerasi lietuviškųjų reacionierių. Jie vis dar ištikinę, kad Marquette parkas—tokia žemės rutulio vieta, kurios neliečia bendros problemos.

Ką gi, tai ne pirmas naivumo (labai švelniai pasakius!) pavyzdys...

J. L.

KINIJA

ANTITARYBIŠKUMO KURSU

Dabartinė Pekino vadovybė, vykdydama antitarybiškumo kursą, tapo Jungtinių Valstijų partneris: ji skatina Vašingtoną plėsti pavojingas ginklavimosi varžybas, didinti tarptautinį įtempimą, rašo Bangladešo laikraštis "Ekota". Dar daugiau, Pekinas pastaraisiais metais labai suaktyvino savo karinius pasirėngimus, sudarydamas tiesioginę grėsmę gretimoms valstybėms.

Atkakliai nenorėdama spręsti

Agentūros PAP komentaras

Agentūra PAP išplatino medžiagą, kurioje sakoma: mes esame liudytojai neregėtos ekonominės agresijos, kurią svarbiausioji kapitalistinė valstybė—JAV vykdo prieš socialistines valstybes, visų pirma prieš Lenkiją ir Tarybų Sąjungą. Šią agresiją parėmė nors ir nevienodu mastu kitos kapitalistinės šalys, pirmiausia NATO valstybės.

Tiesioginė šių ekonominių sankcijų dingstis buvo karinės padėties įvedimas Lenkijoje 1981 metų gruodžio 13 d. Tačiau, išanalizavus sankcijas prieš Lenkiją ir visą kapitalistinių valstybių ekonominę politiką jos atžvilgiu aštuntajame dešimtmetyje, galima konstatuoti, kad Lenkijos skola ir rimti ekonominiai sunkumai dideliu mastu yra rezultatas sąmoningų veiksmų, kurių tikslas padaryti Lenkijos ekonomiką smarkiai priklausomą nuo ekonominių ryšių su Vakarais.

Cia, beje, reikia ieškoti atsakymo į klausimą, kodėl Vakarų valstybių kreditai plačiu srautu tekėjo į Lenkiją be jokių kliūčių, kodėl po ilgų embargo metų netikėtai mums atsidarė seifai su licenzijomis. Lenkija smarkiai išsiskolino Vakarams. Vakarai suprato, kad Lenkijos skola viršija jos galimybes, ir sąmoningai sunkino Lenkijos negalėjimą įvykdyti savo finansinius įsipare-

gojimus.

Pirmoji kapitalistinė valstybė, sankcijomis atsakiusi į karinės padėties įvedimą, buvo Jungtinės Amerikos Valstijos. Jų spaudimu prie sankcijų prieš Lenkiją prisijungė kitos Vakarų šalys. Be diskriminacinių priemonių, kurių ėmėsi šių valstybių vyriausybės, mes susiduriame su kitokio pobūdžio sankcijomis, įvestomis po NATO, Europos ekonominės bendrijos ir kitų imperialistinių susivienijimų priedanga.

Sankcijų mastas leidžia konstatuoti, kad nuo 1981 metų gruodžio 13 d. prieš Lenkiją vykdoma nekuo nepridengta, precedento neturinti ekonominė agresija. Sankcijos padarė žalą Lenkijos liaudies ūkiui, o tai atsiliepė gyventojų gyvenimo lygiui. Labiausiai jos jaučiamos kreditų srityje. Čia yra paradoksalus: pirmą kartą ekonomikos istorijoje kreditoriai sąmoningai sudaro situaciją, kai darosi neįmanoma padengti skola.

Tačiau reikia pažymėti, pabrėžia agentūra PAP, jog kai kuriuose Vakarų politinių, ekonominių ir finansinių veikėjų sluoksniuose pastebimas susierzinimas dėl Amerikos sankcijų. Pasaulis, pavargęs nuo "šaltojo karo", nenori, kad jis vėl grįžtų.

TSRS kosmonautų žvaigždžių miestelis

[PASAKOJA GEORGIJOS BEREGOVOJUS]

Likus metams iki Jurijaus Gagarino skrydžio, viename vaizdžiam Pamaskvio kampelyje pradėta statyti neįprasta gyvenvietė. Po kurio laiko čia apsigyveno dvidešimties kandidatų į kosmonautus grupė. Šitokia buvo Žvaigždžių miestelis ir Kosmonautų rengimo centro pradžia.

Miestelis greitai augo. Nauji pastatai tebekyla ir dabar. Antai pastaraisiais metais Centro teritorijoje pasirodė galinga centrifuga su aštuoniolikos metrų "pečiu". Iki šiol buvo treniruojamasi septynmetrėje centrifugeje. Dabar kosmonautai gali geriau pasirengti skrydžių krūviams—einant į orbitą ir leidžiantis.

Pastatytas naujas hidronesvarumo baseinas. Jo apskritos vonios diametras—dvidešimt trys metrai, gylis—dvylika metrų. Baseine gali-

esamas problemas taikiomis priemonėmis, Kinija atvirai kišasi į kitų šalių vidaus reikalus, ypač į Kampučijos ir Afganistano, neteisėtai laiko okupavusi Indijos ir Vietnamo teritorijas, remia pietų ir pietryčių Azijoje veikiančias propekinis gruputes.

Tokia politika, atitinkanti imperializmo interesus, konstatuoja laikraštis, sukėlė grėsmę taikai ir saugumui tiek šiame žemės rutulio rajone, tiek visame pasaulyje. Todėl neatsitiktinai Tarybų Sąjungai ne kartą siūlė normalizuoti santykius su Kinija. Tačiau, keldamas nelogiškas ir absurdiškas sąlygas, Pekinas blokuoja visus šiuos svarbius taikius žingsnius, kuriais siekiama sureguliuoti valstybinius santykius su TSRS ir išspręsti kitas problemas. Išduodama antiimperialistinės kovos interesus, vykdydama avantiūristinį užsienio politikos kursą, Pekino vadovybė pirmiausia veikia pačios kinų tautos interesų nenaudai.

ma patalpinti tokius objektus, kaip "Saliut" stotis drauge su susijungusiu su ja laivu. Kosmonautai su skafandrais, leisdamiesi į trijų-penkių metrų gylį, gali valandomis išbūti tokiomis sąlygomis, kokios artimos nesvarumui. Kitus kosminio skrydžio reiškinius jie patiria biokameroje, įvairiuose treniruočių įrenginiuose.

Tapo ankštas bendro fizinio pasirėngimo sportinis kosmonautų kompleksas. Todėl statomas naujas. Pagal gyventojų amžių žvaigždžių miestelis—vienas jauniausių šalyje. Vaikų pas mus daug, patiems mažiausiems pastatėme vaikų kombinatą. Statomas dar vienas mokyklos korpusas. Auga kultūros namų ir muziejaus šešiaaukštis originalios architektūros pastatas. Muziejuje stovės raketa su kosminiu laivu ir lėktuvu-laboratorija TU-104, kur Jurijus Gagarinas bei kiti kosmonautai savo laiku įgijo praktinius nesvarumo igūdžius.

1976 metais į parengimo Centrą atvyko pirmoji kandidatų skrydžiams į kosmosą grupė iš trijų brolišku valstybių—Čekoslovakijos, Lenkijos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos. Žvaigždžių miestelis tapo tarptautiniu centru.

Iki atvykstant pirmajai internacionalinei grupei orbitose jau būta keturiasdešimt tarybinių kosmonautų. Buvo atliktas bendras mūsų ir amerikiečių laivu "Sojuz"—"Apolonas" skrydis. Po Čekoslovakijos,

Lenkijos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos pasiuntinių skrydžių, į kosmosą kilo Bulgarijos, Vengrijos, Vietnamo, Kubos ir Mongolijos atstovai. Tarptautinis mūsų šalies bendradarbiavimas toliau sėkmingai vystomas. Dabar su mūsų kosmonautais į kosmosą rengiasi Prancūzijos ir Indijos piliečiai.

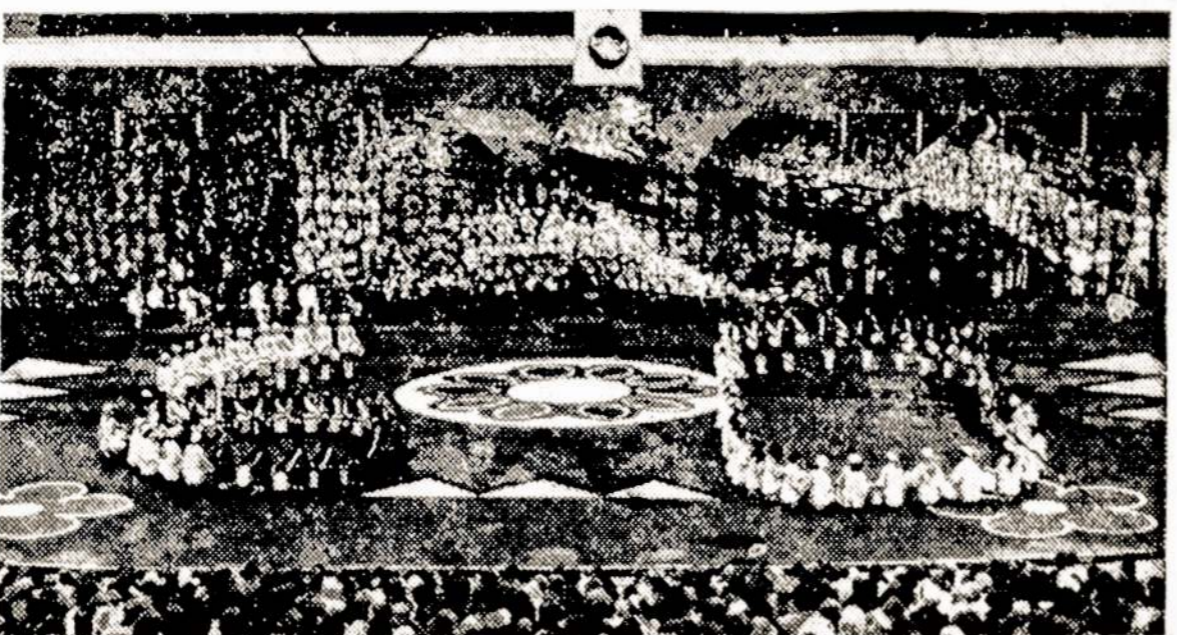
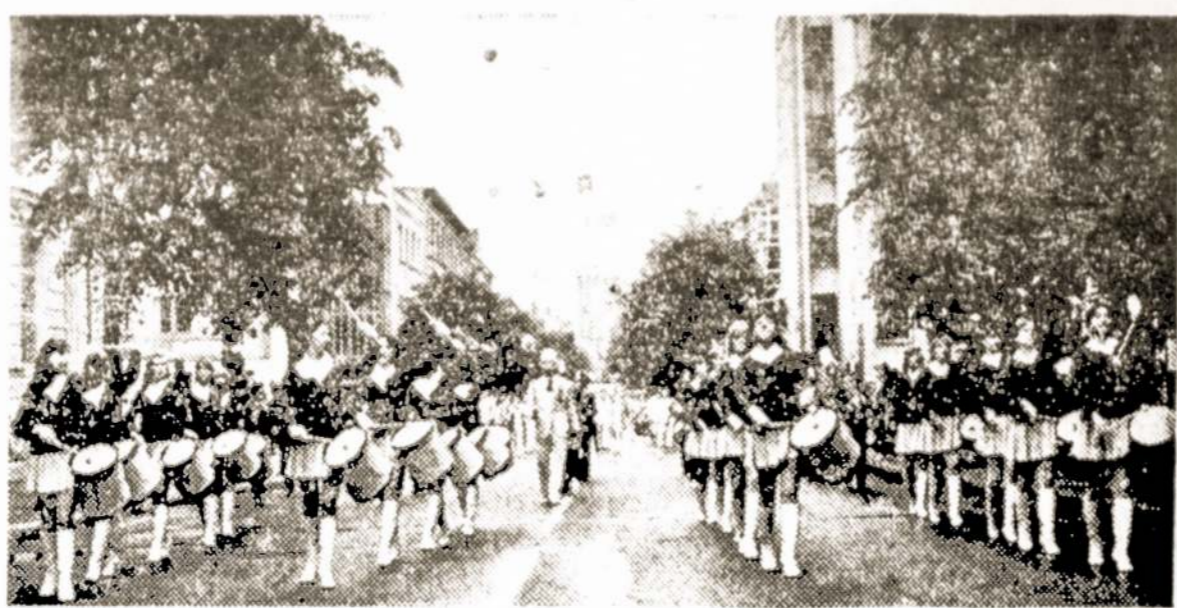
Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

KULTŪRINIS gyvenimas

DŪDŲ SĄSKRYDIS ŠIAULIUOSE

Dūdų šventė Šiauliuose.

Šiaulių K. Požėlos kultūros ir poilsio parke nuaidėjo penktasis respublikinis pučiamųjų instrumentų orkestrų sąskrydis "Šiaulai-82". Dvidešimt penki respublikos profesiniai, darbininkų ir studentų orkestrai atvyko į šventę su gerai paruoštomis programomis. Jau nuo liepos 2 d. popietės miesto parke skambėjo dūdos—sąskrydžio dirigantai per repeticijas davė paskutinius nurodymus, atskirą programą repetavo "Trimito" orkestras. Šventė prasidėjo liepos 3 d. vakare—visi orkestrai koncertavo įvai-

riose miesto aikštėse, skveruose, parkuose. Nepaisant nepalankaus oro, šiauliečiai gausiai susirinko pasiklausyti orkestrų muzikos. Kitą dieną nuo stoties aikštės per visą miestą traukė sąskrydžio dalyvių kolona. Skambant R. Gliero "Himnui didžiajam miestui", buvo padėta gėlių prie Lenino paminklo. Šventinis koncertas prasidėjo "Trimito" orkestro meno vadovo ir sąskrydžio vyriausiojo dirigento, LTSR nusipelnusio artisto M. Tamošiūno specialiai šiam sąskrydžiui sukurtu maršu "Džiaugsmas"

Skambėjo R. Vagnerio, A. Chačaturiano, D. Sostakovičiaus, E. Balsio, J. Navakausko ir kitų kompozitorių muzika, merginų šokiai (režisierė—respublikos nusipelnusio kultūros švietimo darbuotoja A. Ivanauskienė).

Sąskrydis patikrino respublikos pučiamųjų orkestrų meninį lygį, repertuaro skambėjimą, buvo rimta repeticija, ruošiantis 1985 metų respublikinei dainų šventei. Tai graži dovana artėjančiam TSRS 60-mečiui.

Petras Garšva

VIESNAGĖS KONCERTAS

Kijeve respublikiniai vargonų ir kamerinės muzikos namai surengė J. S. Bacho vargonų muzikos koncertų ciklą. Sio kompozitoriaus kūrinius atliko įvairių broliškujų respublikų muzikantai.

Su dideliu pasisekimu įvyko LTSR nusipelnusio artisto L. Digrio koncertas.

Vienmečiams

Mums dėjo našta ne pagal pečius,
O pagal sąžinę. Ir liepė nešt.
Ir tu, suspaudęs širdį dar kiekiau,
Užmiršdavai, kad MES yra ir aš.

Yra tik MES, kurie viską nsvėrė
Atidavė ir nepaklausė, kiek mokės.
Taip ėjo metai. Mes vien kvapą gėrėm
Svaiginančios didžiulės ateities.

Gyvenom mes ir jautėm plakant širdis
Su tūkstantmilijonine mase.
Ir džiaugėmės, kad jų plakimą girdim
Visuos didžiuos liaudies darbuose.

Mums partija įrašė juos ne sykį
Į širdį, į gyvenimą, į kadruos lapus.
Ir mums atrodo, gimėm bolševikais
Ir brendome per vienerius metus.

Toje veržlioji srovėj, tam sukury mūs metu
Daug kas neišnešė—suklupo po našta,
Bet tie, kurie tesėjo, tie pamatė
Naujus akiračius savo gimtam krašte.

Ir mūs pečiai tarytum paplatėjo,
Ir kelias mums toliau lengvesnis bus.
Mes sunkiai į gyvenimą atėjom,
Bet mes pamatėm, koks jis nuotabas.

Vladas Mozūriūnas

MUZIKA SVETAINĖ

Daug kapsukiečių sutraukia Kapsuke įsteigta muzikos svetainė. Joje rengiami koncertai, susitikimai su kompozitoriais ir muzikologais. Į pirmąjį koncertą svetainė pakvietė Vilniaus filharmonijos meno vadovą, respublikos nusipelnusį meno veikėją kompozitorių R. Žigaitį, operos dainininkus TSRS liaudies artistą E. Kaniavą ir Tarybų Lietuvos liaudies artistę G. Apanavičiūtę, pianistą Ch. Potaišinską, smuikininką P. Juodišį, muzikologę E. Zelvytę.

Koncertus taip pat sistemingai pradėta rengti Kapsuko vaikų muzikos mokykloje, kuri persikėlė į naujas patalpas.

J. Žukauskas

DIDĖJA PAIEŠKŲ PLOTAI

6,400 metrų gilių gręžinių per pusmetį turėjo išgręžti naftos žvalgybos ekspedicija, įsikūrusi Gargžduose. Planas viršytas daugiau negu pusę kilometro. Naftos ieškotojai vyksta į Šilutės ir Šilalės rajonus, pradėtas montuoti gilus gręžimo bokštas naujame geologinių paieškų plote Kretingos rajone. Geologiniai grunto sluoksnių tyrimai buvo atlikti Telšių rajone Šatrijoje.

artimiausi kaimynai, bet nesiribojama vien jais, įtraukiami ir Užkaukazės, Vid. Azijos rašytojų veikalai, formuojamas tikrai daugianacionalinės šalies literatūros vaizdas. Intensyviai bendraujant tautoms ir žmonėms, plečiasi pažinimo ratas, atsiranda ir tolimesnių tarybinių respublikų grožinės kūrybos bei kalbos žinovų vertėjų, stengiamasi versti iš originalo". Žodžiu, vienų turtai tampa ir kitų turtais.

5

TARYBŲ LIETUVOS KULTŪROS BARUOSE

VARDYNO TURTAIS

Iš tiesų išpūdingas turtas—lietuvų vardyno fondai Lietuvių kalbos ir literatūros institute viršija milijoną užrašymų. Bemaž pusę jų—vietovardžiai, surinkti pačių kalbininkų, per talkininkus, anketomis. Institute yra apie 300,000 alfabėtinė pavardžių kartoteka. Pradedama sudarinėti istorinių vietovardžių kartoteka (šiuo metu turinti apie 120,000 kortelių), atskirai tebesaugoma K. Būgos tikrinių žodžių kartoteka, turinti apie 75,000 kortelių ir kt.

Iki dabar gana išsamiai ištyrinėti vandenvardžiai, aiškinama gyvenamųjų vietų vardų daryba, išnagrinėti Vilniaus vietovardžiai ir kt. Lietuvių vardyno tyrinėjimų bibliografija reguliariai spausdinama Tarptautinio onomastikos mokslų centro Belgijoje leidžiamame bibliografiniame bei informaciniame biuletenyje "Onoma". Neseniai "Mokslo" leidykla išleido Aleksandro Vanago "Lietuvių hidronimų etimologinį žodyną". Jame nagrinėjama lietuvių upių ir ežerų vardų kilmė. Tai pirmasis tokio pobūdžio mokslinis veikalas ne tik lietuvių, bet ir apskritai baltų kalbotyroje.

Kaip sako pats mokslininkas interviu "Gimtojo krašto" laikraščiui, Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

darbai vardyno srityje artina tą laiką, kai bus pradėtas rengti daugiatomis lietuvių vietovardžių žodynas. Šiuo metu pagrindinis tikslas esąs—išleisti pavardžių žodyną. Lietuvių asmenvardžiai yra įdomūs ir svarbūs ne tik lituanistikai. Savo leksikos, darybos senovės indų, senovės graikų, keltų, germanų ir pan. Dėl to liaudies kalboje išlikusių senųjų mūsų vardų išryškėjimas ir įvedimas į indoeuropiečių apyvertą—vienas svarbiausių pavardžių žodyno uždavinių. Šie asmenvardžiai žymiai papildys bendrąjį indoeuropiečių senųjų asmenvardžių vaizdą. Be lietuvių kalbos duomenų šis vaizdas iš viso negali būti pilnas.

LITERATŪRŲ DRAUGYSTĖ

—Tarybinės daugianacionalinės literatūros ryšių ir vertimų sistema tebėra išskirtinis reiškinys šiuolaikinėje pasaulio kultūroje. Išskirtinis ir unikalus, nes yra grindžiamas ne kultūrinės konkurencijos, mecenatų globėjiskumo, biznio ir knygų rinkos dėsniais, o tautų savitarpio pagarbos ir draugystės dvasia,—rašo literatūros kritikas A. Bučys. Šio reiškinio yra dvi pusės—Tarybų Sąjungos tautų literatūros

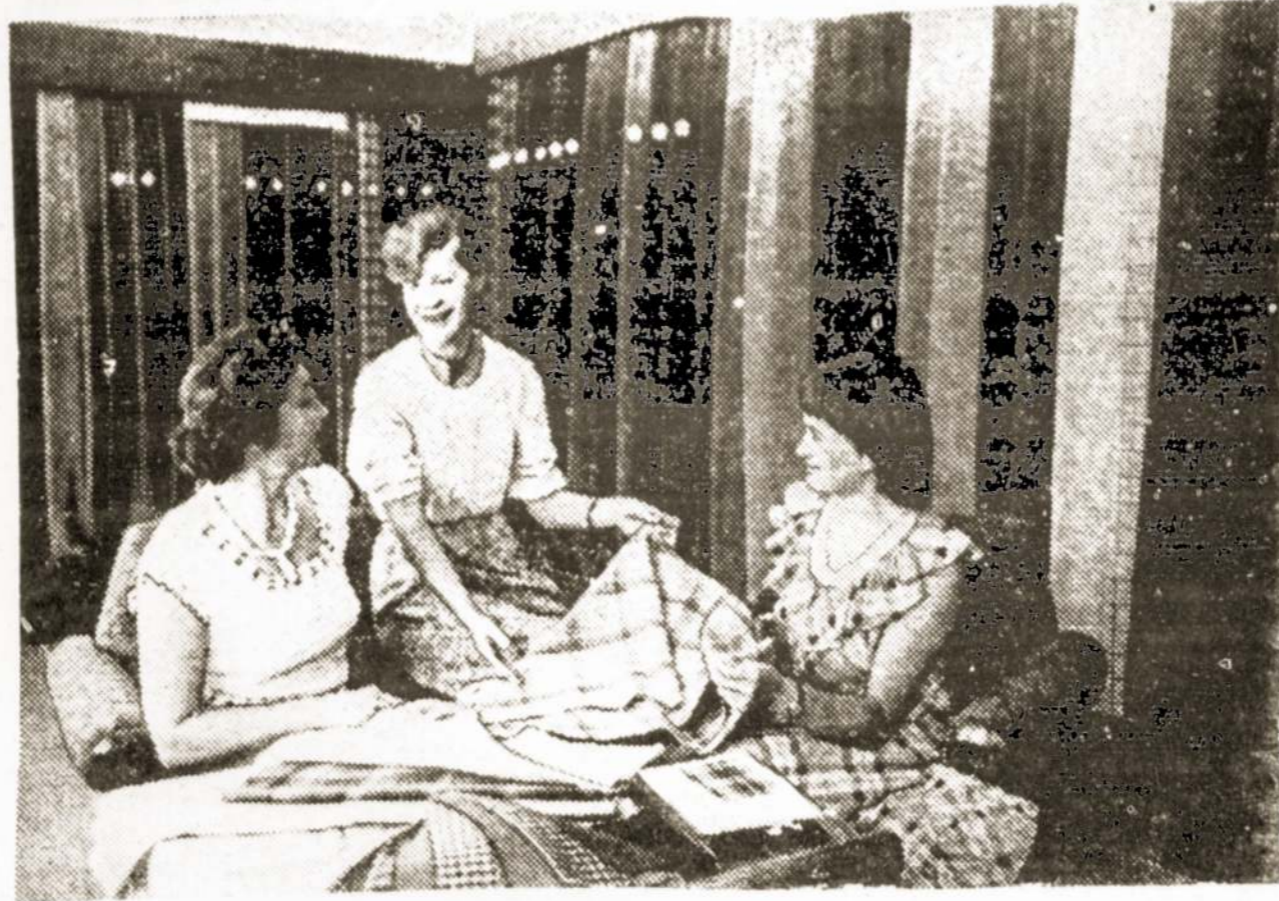
vertimai į lietuvių kalbą ir mūsų krašto kūrinių vertimai į kitų tarybinių tautų kalbas. Štai keli skaičiai:

Lietuvių rašytojų knygos leidžiamos 36 Tarybos šalies tautų kalbomis. Iš tiek pat kalbų verčiama į mūsų kalbą.

Lietuvos TSR Knygų rūmų duomenimis, 1940-1980 m. TSRS tautų literatūros Lietuvoje išleista 2480 pavadinimų knygų bendru 36 milijonų egzempliorių tiražu. Tarybinių tautų prozos paklausa didėja: 20-30 tūkstančių egzempliorių tiražu leidžiamos knygos išperkamos taip pat greitai, kaip ir originalioji ar verstinė užsienio literatūra.

Per pastaruosius 40 metų į lietuvių kalbą daugiausia versta rusų klasika ir tarybiniai rusų rašytojai: 1889 jų knygos išleistos 27,930, 5 tūkstančio egzempliorių tiražu. Natūralu, kad iki šiol daugiausia verčiama artimesnių kaimynų kūryba. Iš latvių kalbos tarybiniais metais išverstos ir išleistos 105 knygos 1,368,2 tūkstančio egzempliorių tiražu. Ukrainiečių—104 knygos (1226, 2 tūkst. egz.), estų—58 (1301,8 tūkst. egz.), baltarusių—34 knygos (443 tūkst. egz.).

Kaip sako "Vagos" leidyklos vyriausiojo redaktorius pavaduotojas V. Visockas, "neužmirštami

Už du milijonus rublių audinių virš plano nuo metų pradžios realizavo Kauno "Litekso" susivienijimas. Šiame įmonėje atnaujinta žymi dalis audinių asortimento.

Nuotraukoje: Naujus audinių pavyzdžius aptaria (iš kairės) eksperimentinio baro viršininkė A. Kazlauskienė, desinatorės V. Madzijenė ir R. Meškauskienė. K. Jurelės nuotrauka

KAPSUKO RAJONO NAUJIENOS

SEŠUPIEČIŲ MILIJONAS

Milijoninę ribą šiemet prašoks Šešupės audimo fabrikas. Pernai įmonėje buvo išauta 998 tūkstančiai metrų audinių.

Šis nedidelis audimo fabrikas išaugo į stambią modernią įmonę. Audinių gamyba čia kasmet padidėjo daugiau kaip 30 tūkstančių metrų. Pagrindinis veiksnys, padedantis plėsti gamybą, — nuolat augantis darbo našumas. O tai sąlygoja nauja technika. Pernai užbaigtas fabriko techninis pertvarkymas. Visos senos mechaninės staklės pakeistos bešaudyklėmis. To dėka dvigubai spartesnis tapo audėjų darbas. Dabar viena audėja vietoj trejų staklių spėja aptarnauti ketverias.

DU GAMYBOS SEZONAI

Cukraus fabriko kolektyvas kiekvienais metais dirba du sezonus. Antrasis sezonas prasidėjo viduržiemį ir tik dabar pasibaigė. Iš importinės žaliavos fabrikas pagamina maždaug 32 tūkstančius tonų cukraus.

Fabrikas taip pat perdirbo apie 160 tūkstančių tonų cukrinių runkelių, kuriuos išaugino Suvalkijos ūkiai. Iš jų gauta daugiau kaip 15 tūkstančių tonų cukraus.

SUSIGIMINIAVĘ MIESTAI

Pusanatro dešimtmečio glaudi draugystė Kapsuką sieja su Suomijos respublikos Kokolos miestu. Šie du susigiminiavę miestai nuolat plečia kultūrinį bendradarbiavimą. Sistemingai keičiamasi delegacijomis. Kapsuke neseniai koncertavo Kokolos darbininkų klubo orkestras, gyvuojantis jau 60 metų. Siame Sūdovos mieste taip pat viešėjo Kokolos kamerinis orkestras. Praėjusiais metais Kapsuke lankėsi Kokolos statybos ir miesto tvarkymo specialistų grupė.

Į Suomiją ne kartą buvo nuvykę ir kapsukiečiai. Gražių išpūdžių iš

6

Kokolos parsivežė vokalistų instrumentalistų ansambliis, futbolininkų komanda. Savo bičiuliams suomiams kapsukiečiai padovanojo skulptoriaus P. Deltuvos skulptūrą "Baltija". Ji pastatyta centrinėje Kokolos aikštėje priešais naujuosius municipaliteto rūmus.

Dabar Kapsuke yra ir Kokolos gatvė. Taip pavadinta nauja magistralė, vedanti Pašešupio parko link.

DIDĖJA GAMYBA

Daugiau kaip 35 milijonus plytų šiemet pagamins Kalvarijos sieninių medžiagų gamykla. Vien per pastaruosius metus jų išleidimas padidėjo 15,7 procento.

Didinti gamybą, palengvinti darbą kalvarijiečiams padeda mechanizmai. Baigiamas mechanizuoti plytų formuotojų darbas. Iš keturių formavimo linijų trys jau automatizuotos. Iki metų pabaigos numatyta baigti ir ketvirtosios linijos montavimą. Įmonėje ypač palengvėjo degikų darbas automatizavus degimo krosnis.

MALONIŲ NELAUKIA

Rajono melioratoriai per du dešimtmečius nusausiną daugiau kaip 80 tūkstančių užpelkėjusių ir pernelyg drėgnų žemių. Ūkiuose įrengta beveik 20 tūkstančių hektarų kultūrinių pievų ir ganyklų.

Zemdirbystės praktikoje greta melioracijos ir drenažo vis plačiau taikomas ir dirbtinis lietinimas. Pastaraisiais metais pradėta drėkinti apie du tūkstančius hektarų laukų.

Melioracijos statybos valdybos žmonės dirba ne vien šiuos darbus. Jie rajono ūkiuose įrengė 24 tvenkinius. Šiemet tvenkiniai bus dar įrengti Sasnavos ir "Ąžuolo" kolūkiuose. Melioratorių padedami Sūdovos žemdirbiai gamtos malonių nelaukia.

DUBRAVA—ATEITIES MIŠKAS

Dubravos giria, prisiglaudusi prie kairiojo Kauno marių kranto, — nei didžiausia, nei gražiausia Lietuvoje. Nedaug joje galiūnų ąžuolų, vyrauja pušynai ir eglynai, auga beržai, juodalksniai, drebulės. Tačiau šią girią žino visi respublikos miškininkai. Ji tvarkoma naujais principais, tapo Lietuvos miškų ateities etalonu.

Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo instituto specialistai pasiūlė ir pradėjo realizuoti respublikoje naują miškų kryptį — specializuoti juos pagal funkcinę paskirtį. Kiekvienam miškui, kiekvienam jo plotui — savo funkcijos, sava tvarkymo sistema. Tokia instituto mokslininkų pateiktų rekomendacijų esmė.

Medienai auginti siūloma skirti kiek daugiau kaip pusę Lietuvos miškų. Juose — greičiausiai augančių veislių medžiai. Kenkėjai naikinami chemikalais ir kitokiomis priemonėmis. Kirtimo ir išvežimo darbai kompleksiskai mechanizuojami. Tiesiami keliai, įrengiami sandėliai.

Maždaug penktadalis miškų — rekreacijai. Juose kita tvarka: poilsio aikštelės, laužavietės, turistų ta-

kai. Šiam tikslui parinkti gražiausi, prie upių ir ežerų, netoli miestų augantys jų masyvai. Numatyta palikti ir neliestų girių kampelių.

Dubravos girioje respublikos miškininkai gali pasimokyti, kaip įgyvendinti šiuos pasiūlymus. Daugiau kaip penkių tūkstančių hektarų ploto miškas suskirstytas sektoriais. Instituto ir Dubravos miškų tyrimo stoties specialistai pasirūpino, kad girios turtai būtų racionaliai naudojami, tausojami ir gausinami.

Pribrendę medynai kertami. Miško paruošose naudojamos modernios, našios mašinos. Sodinami tik geriausių veislių medžiai, kurių daigų užauginama stoties daigyne.

Gražiausiose girios vietose, prie marių ir į jas tekančių upelių, toliau nuo kirtaviečių įrengtos poilsio aikštelės. Liko vietos ir žvėrimams — miške gausu šernų, stirnų, yra dėmėtųjų elnių, lapių. Kvartaluose, kur daugiau žvėrių, miškas ir pomiškis formuojami taip, kad nepristigtų pašaro. Įrengtos šėryklos, žiemą atvežama šieno, pašarinių šakniavaisių, kitokių pašarų.

Z. Mikalauskas

Visi mažyliai Širvintų rajono Čiobiškio kolūkyje lanko vaikų lopšelių-darželį. Naujame pastate jie turi valgomuosius, miegamuosius, žaidimų kambarius. O vasarą gera leisti laiką darželio skvere.

Nuotraukoje: Čiobiškio vaikų darželis ir jo auklėtiniai.

G. Svitojaus nuotrauka

PLUNGĖJE GAMTINĖS DUJOS

Dujotiekio į Plungę tiesėjai, dujininkai, rajono svečiai ir Plungės gyventojai buvo susirinkę naujajame gyvenamajame mikrorajone. Galinga liepsna išpliekusi ugnis paskelbė plungiečiams, kad nuo šiol gamtinės dujos bus ir Plungės rajono darbo žmonėms.

Siuo metu jau apie 2,200 plungiečių butų naudojasi kelis syk pigesnėmis dujomis. Dar šiemet jomis pradės naudotis Gondingos paukštynės. Gamtinės dujas ateityje naudos beveik visos stambesnės miesto katilinės.

PAGARBA LIAUDIES DAINIUI

Vilniuje, Respublikinėje bibliotekoje, veikia paroda, skirta Baltarusijos TSR liaudies poeto Jankos Kupalos gimimo 100-osioms metinėms.

Pagrindinė vieta ekspozicijoje užima atskirais leidiniais išėję šio autoriaus kūriniai lietuvių, baltarusių ir rusų kalbomis. Čia pat eksponuojama kūryba vaikams, literatūra, pasakojanti apie J. Kupalos gyvenimą, ryšy su kitų tautų literatūromis.

A. Sabaliausko nuotrauka

Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

Auga ir gražėja Tryškiai

Ten, kur tarp medžių apaugusių slėnių išmigus sraunioji Virvytė daro vingį, išikūrė Tryškiai. Daug negandų, ypač gaisrų, praėityje matė šis jaukus Zemaitijos miestelis.

Seniau žmonės, tikėdamiesi apsaugoti nuo gaisrų, pastatė pačiame Tryškių centre vaizduojančią ugniagesį švento Florijono skulptūrą. Deja, ir jis negelbėjo nuo ugnies, o juo labiau nuo karo liepsnų.

Malonu šiandien pavaikščioti miestelio gatvėmis. Vietoj akmens grindinio—visur lygus asfaltas, tiesūs šaligatviai. Dailūs, įvairiomis spalvomis nudažyti namai. Jūs supa sodai, berželiai, liepos, kaštonai, o po langais—gėlynai.

Dabar Tryškiuose vyrą mūriniai namai. Kasmet po 26-30 jų žmonės pasistato. Abiejuose Virvytės upės pakrantėse tiesiamos naujos gatvės.

Miestelyje yra penkios parduotuvės, dvi valgyklos, buitinio aptarnavimo paviljonas, paštas, turtinga biblioteka. Susirgus toli nereikia ieškoti gydytojų. Seneniai ambulatorija persikėlė į naują, erdvą raudoną plytų pastatą. Per parą ji gali priimti apie šimtą pacientų. Žmonės ypač pasitiki ir gerbia

gydytoją Oną-Stasę Stukienę, kuri jau daugiau kaip 30 metų čia dirba. Ji išrinkta į apylinkės Tarybą. Ambulatorijoje dirba dantų, vaikų gydytojai, čia pat yra ir vaistinė.

Tryškietė vaikai lanko miestelyje esančią vidurinę mokyklą. Nesenai prie jos išaugo priestatas su sporto sale.

Jokios problemos nėra tryškietėms ir kitur nuvažiuoti—kasdien įvairiomis kryptimis iš miestelio išvažiuoja apie dešimt autobusų.

Patogumų miestelyje vis daugėja. Dabar statomas vaikų lopšelis-darželis, naujas Telšių "Mašcio" trikotažo fabriko siuvimo cecho filialo pastatas.

Netoli Tryškių, Paragiuose, kur savo laiką gyveno ir kūrė Lazdynų Pelėda, įrengta rašytojos Sofijos Pšibiliauskienės memorialinė ekspozicija. Tryškių vidurinės mokyklos moksleiviai ne tik iširengė memorialinį rašytojos kampelį, bet ir kapinėse prižiūri Amerikos lietuvių pažangaus veikėjo Antano Buknio, kurio palaikus į gimtą perkelė jo žmona, kapą.

Kiekvienas, kas apsilanko Tryškiuose, pasidžiaugia Tarybų valdžios metais išaugusių ir tebesistatančių miesteliu, nuoširdžiais jo žmonėmis.

P. Maksimovas

Dviem naujais modeliais papildė mažagabaritinių televizorių "Silelis" šeima. Juos gamina Kauno radijo gamykla.

"Silelis C-420 D"—spalvotas unifikotas televizorius, už savo pirmąją pranašesnis žymiai tobulesniais garso kanalais ir gali priimti daugiau programų. Jo ekrano ištirainė-25 cm.

Naujas juodai balto vaizdo "Silelis 402 D-1" pasižymi modernesne išvaizda. Metalinis korpusas pakeistas plastmasiniu. Ekrano ištirainė-16 cm.

Abu šių televizorių modeliai gali naudoti mašinos akumulatoriaus energiją.

Nuotraukoje: Technikė Jolanta Galinytė demonstruoja naują "Silelio" modelį.

V. Gulevičiaus nuotrauka

ŽYMIEMS LUKŠIŲ ŽMONĖMS

Skulptorius ir revoliucionierius Vincas Grybas, o taip pat vienas pirmųjų mokslo žinių populiarintojų, liaudies švietėjas, ateistas Juozas Adomaitis-Sernas, taip pat ir 1933 metų "Lenkų gramatikos lietuviams, besimokantiems lenkų kalbos" išleidėjas Antanas Martynaitis-Marcinkas gimė ir augo Lukšių apylinkės kaimuose. Šių žymių žmonių atminimui Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Šakių rajono skyriaus kalbos sekcija surengė tradicinę kalbos ir literatūros dieną. Žymių lukšietė gyvenimą ir darbus apžvelgė istorijos ir filologijos mokslų daktarai Juozas Jurginis ir Juozas Pikėlinis, literatūros kritikas Bronius Ragutis, V. Grybo giminaitė Doma Juosytė ir kiti.

DĖL M. ŠUMAUŠKO ATMINIMO ĮAMŽINIMO

Siekdami įamžinti revoliucinio ir partizaninio judėjimo Lietuvoje dalyvio, žymaus valstybės ir visuomenės veikėjo, Socialistinio Darbo Didvyrio Motiejaus Šumausko atminimą, Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas ir Lietuvos TSR Ministrų Taryba nutarė teikti Motiejaus Šumausko vardą Vilniaus "Vaizdo" spaustuvei ir ją vadinti Vilniaus Motiejaus Šumausko spaustuve.

Motiejaus Šumausko vardu bus pavadinta viena naujųjų Kauno gatvių. Priimtas Svenčionių rajono "Taikos" kolūkio, Lietuvos KP Svenčionių rajono komiteto ir Svenčionių rajono vykdomojo komiteto pasiūlymas pavadinti "Taikos" kolūkį Motiejaus Šumausko kolūkiu.

Vilniaus miesto vykdomajam komitetui pavesta pastatyti antkapį ant M. Šumausko kapo, įrengti memorialinę lentą prie namo Vilniuje, Lenino a. 2, kuriame M. Šumauskas dirbo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininku, įrengti memorialinę lentą prie namo Vilniuje, Suvalkų g. 4, kuriame gyveno M. Šumauskas.

Numatyta parengti ir išleisti M. Šumausko Rinktinių raštų dvitomį. Lietuvos TSR revoliucijos muziejuje įrengti nuolatinę ekspoziciją apie M. Šumausko gyvenimą ir veiklą, sukurti jam skirtą kino apybraižą.

ATOSTOGAUJA UŽSIENYJE

Statybos ir remonto valdybos dailidė Vytautas Matusevičius atostogauti išvyko į Jugoslaviją. Rajone dabar nėra retas reiškinys, kai pasižymėję darbe žmonės gauna vasaros atilsines ir užsienio kurortus arba turistinius kelialapius. Antai putliųjų verpalų fabriko mašininkė Vilija Valaitytė, "Pavasario" kolūkio zootechnikas Eugenijus Alešius poilsiauja Bulgarijoje. O štai į Kubą keliaus maisto pramonės automatų gamyklos meistras Romas Steponauskas, Padovinio kolūkio ekonomistė Dalia Gumauskienė ir grupė kitų kapsukiečių.

Nuotraukoje: Žemdirbystės instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis Juozas Bilis ir agronomė Danutė Gadliauskienė kryžmina dobilus.

A. Dilio nuotrauka

Kauno Mičiurino tarybinis ūkis-technikumas—vienas seniausių Tarybų Lietuvoje—ruošia sodininkystės-daržininkystės specialistus, zootechnikus ir bitininkus. Technikume mokosi 540 jaunuolių.

Nuotraukoje: Daržininkystės dėstytoja Marija Račkaitienė [centre] su antro kurso moksleivėmis technikumų šiltnamyje.

M. Baranausko nuotrauka

PILIAKALNIEČIŲ—GERIAUSIA

Susumuoti praėjusių metų žemės ūkio išradėjų ir racionalizatorių kolektyvų respublikinio socialistinio lenktyniavimo rezultatai. Tarp kūrybinių brigadų nugalėjoja pripažinta Kupiškio rajono "Piliakal-

nio" kolūkio brigada. Jai suteiktas geriausias 1981 metų kūrybinės brigdos vardas, paskirta Sąjunginės išradėjų ir racionalizatorių draugijos Centro tarybos gairė ir premija.

Nuotraukoje: Tokius šviestuvus žmonė gamins 1982 metais.

A. Sabaliausko nuotrauka

SUSITIKIMAI

Ar tik daina atvedė į Lietuvą?

Likimas mėgsta pažaisti—vie-niems žmonėms daugelį reikišnių, pjučių leidžia patirti iš mažų dienų, kitiems šykštesnis—ilgus metus nutiesia iki būtinai reikalingų ispū-džių, susitikimų.

Taip atsitiko ir Vokietijos FR Bad Zwischenahn mieste gyvenan-tiems Astai ir Alfredui. Šį pavasa-rų jie buvo atvažiavę į Lietuvą.—Pirmąkart einu Vilniaus žemė.—susijaudinęs pratarė Alfredas pir-mąją viešnągės valandą. Pirmąkart ir Lietuvos žemė, pridursim—juk karo vėjai su ja išskyrė vos jų amžiaus ketvirtą savaitę beskaičiuojančius. Vaikais nebėgioję ža-lia, minkšta gimtinių kiemo žolė, jie ir suaugę kone keturias dešimtis metų nesimatė su gimtąja žeme, mažai ką apie ją žinojo.

Išmestą aukštyn grumstelį žiūrėk kaip greit pasiima vėl žemė. Už tūkstančių kilometrų į dausas iš-skridę žiemoti paukščiai vėl grįžta į tas vietas, kur išriedėjo iš kiaušī-nuko ir kur suks lizdelį savo vaikams. Ir su žmogum, manau, negali būti kitaip.

Alfredas su Asta susiję ir gimī-nystės ryšiais—jiedu dvynukai—ir savo laisvalaikio pomėgiu—daina. Esą taip jau skirta dvynukams—ką vienas, tą ir kitas. Kai Astutė su Alfredu, maži būdami, laibais bal-seliais pragydsdavo, tėveliai sakyd-avę: iš jų dainininkai ar kas tokio išeis...

Gimnazijoje jie tikrai sukūrė ma-žą orkestrėlį, padarydavo progra-mėlę ir dainuodavo. Dainuodavo vėliau vokiškuose, lietuviškuose parengimuose. Vieną sykį toks pro-ducentas išgirdo juos scenoje ir pasikvietė išbandyti—gal išeitų plokštelė... Tiko, balsai. Įdainavo vokiškai.

Paskui abu nutarė—jeigu vokiš-ka dainuojam, reikia ir lietuvišką plokštelę padaryti. Pasiskolino pi-nigų—tas "padarymas" Vakarų Vo-kietijoje brangiai atsieina, ypač jeigu nori gerą dalyką turėti. Kai kurioms dainoms žodžius rašė se-suo, melodijas rinko brolis. Viską darė vieni patys, be niekieno para-mos, aukojo savo laisvalaikį, iš to nieko neuždirbdami. Prabudo juose kažkas panašaus į pavasarį, kai norisi dainuoti, dainuoti. Plokštelę taip ir pavadino—"Pavasaris". Ir vėl gražus sutapimas—per "Pava-sarį" jie susitiko ir su Lietuvos pavasariu. Mat plokštelė pateko į

Vilniaus radiją ir buvo pagrota jaunimo bangos diskotekoje, susi-laukė daug gerbėjų.

— Asmeniškai pristatyti plokšte-lę—tas mums buvo pagrindinis dalykas šiai kelionei,—sakė Alfre-das:—Aišku, mes norėjom pamaty-ti ir gražiąją Lietuvą.

Jie buvo apvažinėję nemaža lie-tuvių kolonijų plačiajame pasauly—ir Australijoje, ir Amerikoje. Tik Lietuva vis dar liko nežinoma žė-mė. Kaip ilgai? Jeigu jie nieko—beveik nieko—nežinojo apie jos gyvenimą, tai gal ji nerūpėjo ir nešaukė, kaip šaukia instinktas paukštį gimtojo lizdo žemėn? Jeigu ne, nebūtų Asta su Alfredu atva-žiavę Lietuvon. Ne vien daina atve-dė juos, ir ne instinktas, sakyčiau.

Ar gali žmogūs išverti be savo tautos? Metus, dešimtis metų—taip, bet ne visą gyvenimą. Kitaip sakantį laikyčiau melagiu.

— Kokie Vilniaus pastatai, mu-ziejai. Kaip gražiai ištaisyta, išsta-tyta. Lietuva turi daug turtų. Ji nestovi vietoje. Mums buvo žavin-ga tai pamatyti, pajusti meninį Lietuvos darbą, kuris mums yra labai gražus, mums naujas.—

Jie prasitarė atradę Lietuvą. Atrasti galima tik tai, kas yra—žė-mėje ar prigimty...

Rumšiškėse, kur Liaudies buties muziejus, pasitaikė vėjuota šalta diena. Alfredas sagstėsi švarką, saugojosi peršalti (rytoj reikės dai-nuoti), ir ėjo, ėjo—iš trobos į trobą, iš kiemo į kiemą. Po tą miniatiūrinę Lietuvą—kaip po di-džiąją.

Taip kiekvienoje ekskursijoje—Trakuose ar Kaune, susitikime su studentais ar kompozitoriais—"no-rėjom kuo daugiau pasiimti su savim".

Išsiskiriant viešbučio kambary Alfredas dar pridurs: "Mes mielai vėl atvažiuotume į gimtinę—norim turėti tuos ryšius toliau. Mums bus įdomu sekti Lietuvos gyvenimą ir perduoti tiems, kurie su ja dar nesusitiko"...

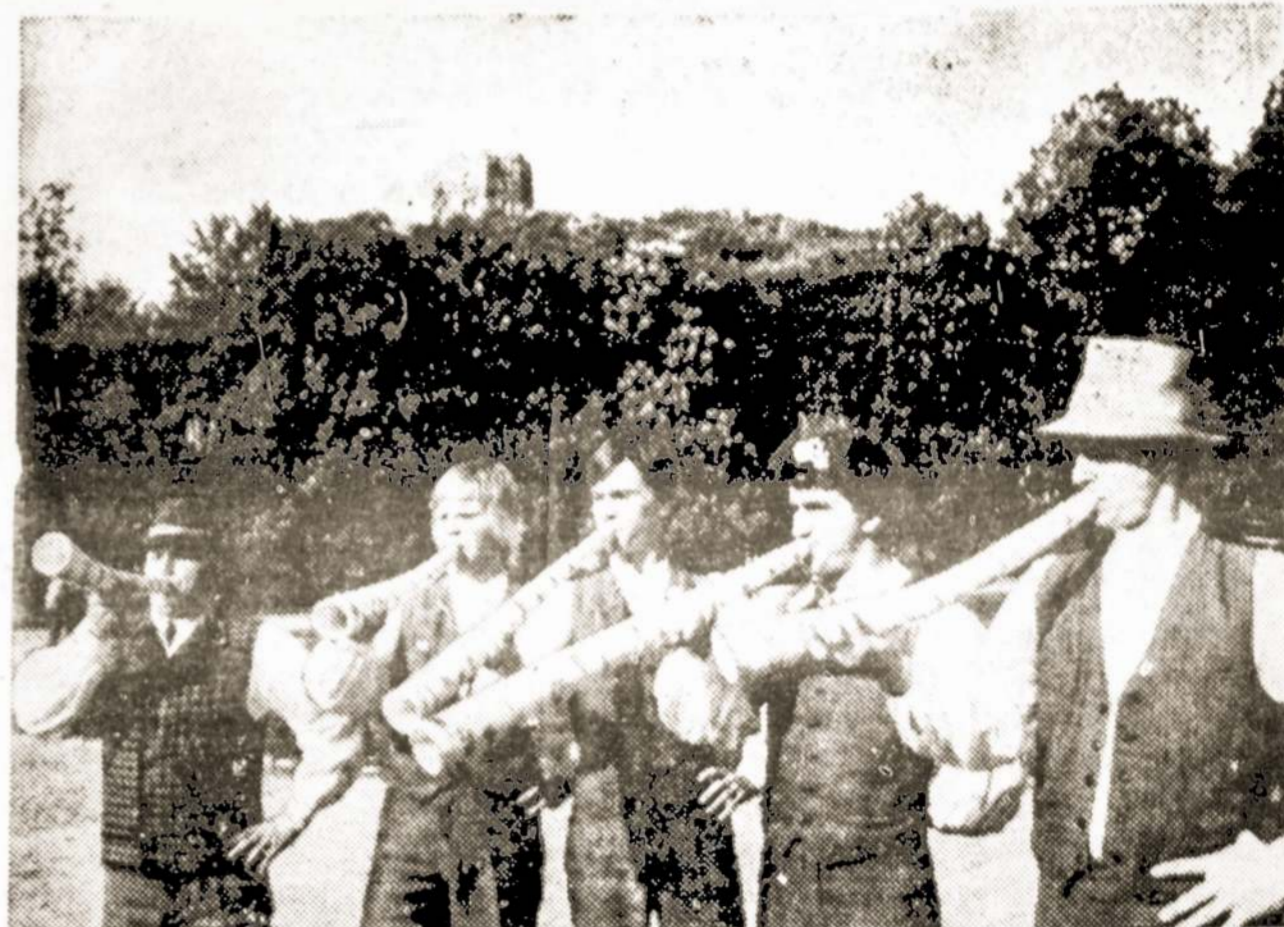
Dešimt dienų jie dairėsi į žalią Lietuvos kraštą. Kuris ne toks jau didelis, bet ir nemažas akims, kurį sunku—jeigu pamilsti—sutalpinti širdyje.

Algis Dargužis

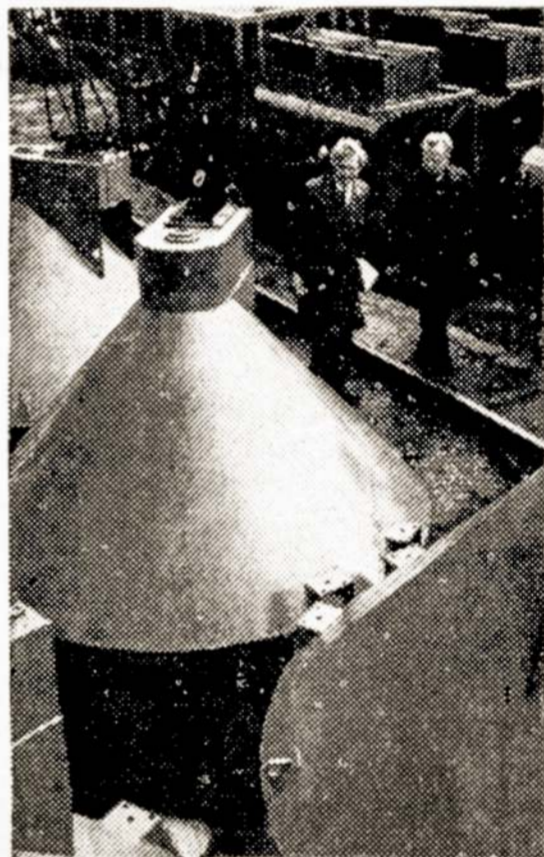
Nuotraukoje: Kretingo rajono Žemaitės kolūkių centras Kartena poeto Maironio apdainuotame Minijos slėnyje. B. Aleknavičiaus nuotrauka

8

Viena Lietuvos sostinės socialistinių tradicijų yra liaudies meno šventės, kasmet rengiamos Vingio arba Kalnų parke. Jomis pažymimos tokios reikšmingos datos, kaip liepos 21-oji—Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje metinės, liepos tryliktoji—Vilniaus išvadavimo iš vokiečių fašistinių grobikų sukaktis, rugpjūčio trečioji—kai Lietuva buvo priimta į brolišką Tarybų Sąjungos respublikų šeimą ir kitos reikšmingos progos. Į šias šventes vilniečius ir jų svečius visada pakviečia fanfaros Gedimino aikštėje.

Nuotraukoje: Trimitininkai Gedimino kalno papėdėje.

Vilniaus "Neries" žemės ūkio mašinų gamybinis susivienijimas pradėjo gaminti mašinas ir įren-gimus, kurie sudaro vieningus tech-nologinius kompleksus pašarams ruošti ir paskirstyti, visiems gyvulininkystės procesams mechanizuoti. Tai pagrindinė visų šios šakos įmonių Naujojoje Vilnioje, Radviliškyje, Rokiškyje artimiausių metų produkcija.

Sukurtos ir serijiniu būdu gami-namos naujos mašinos: žolės miltų ruošimo agregatas AVM-1,5, granuliavimo įrenginys OGM-1,5, pašarų briketavimo įrenginys OPK-2. Visi jie sudaro pašarų džiovinimo, granuliavimo ir briketavimo tech-nologinę liniją. Jie pripažinti tobuliaisiais Tarybų šalyje.

Artimiausiais metais numatoma gaminti dar tris naujus agregatus, kurie padės gerokai išplėsti mecha-nizuotą pašarų ruošimą. Tai žolės miltų ruošimo agregatas, įrengimų kompleksas biriems pašarams ruoš-ti, pašarų smulkintuvai-maišytuvai. Jie bus tobulesni, mažiau naudos kuro.

"Neries" specialistai parengė techninę dokumentaciją ir praktiš-kai padėjo ūkiams įrengti dvi dešimtis pašarų cechų. Utenos rajono Pakalnių kolūkyje toks cechas ne tik gamina pašarus, bet jame ir išbandomos naujai sukonstruotos mašinos.

Nuotraukoje: Radviliškio žemės ūkio mašinų gamyklos techninės kontrolės skyriaus viršininkas Algimantas Petrošius [kairėje] ir su-rinkimo cecho viršininkas Antanas Šetikas apžiūri čia pagamintus žolės miltų granulatorius.

A. Dilio nuotrauka

JAUNIEJI SPECIALISTAI ŪKIAMS

Žemės ūkio ministerijos kadru rengimo valdyboje Eltos korespon-dentui pranešė, kad šiemet žemės ūkio profilio technikuose agromonų, zootechnikų, technikų-mechanikų, veterinarijos felčerių ir kitų—iš viso 15 specialybių diplo-mus gavo daugiau kaip penki tūk-sančiai absolventų.

ST. PETERSBURG, FLA.

ACIŲ DARATĖLEI

Noriu pareikšti didelį viešą acių Daratėlei Murelienei už atsiųstas Dainos Mylėtojų chorui gaidas, iš kurių choras galės pasirinkti daug dainų.

Labai gerai Daratėlė padarė, kad jų neišmetė, o atsiuntė mums. Kiek žinau, ketino nemaža gaidų pasiųsti ir į Lietuvą.

Daratėlę pažįstu jau virš pen-kiasdešimt metų. Teko daug dirbti su ja. Kai buvo netekėjus, ji gyveno Plymouth, Pa., turėjo gerą chorą. Kuomet ištėkėjo už V. Yudentavičiaus, persikėlė gyventi į Girardville, Pa., netoli Shenandoahrio. Mes Shenandoahryje turė-jome didelį chorą. Susirgus choro mokytojui, pasikvietėm mus moky-ti Daratėlę. Ji mielai sutiko.

Daratėlė buvo gabi choro moky-toja. Choras jos vadovybėje pasta-tė daug operėčių, taipgi turėjom pagarsėjusį Mainierių Kvartetą, kurį mokino irgi ji. Mūsų kvartetas visur dainuodavo, kas tik ji pakviesdavo. Daug kartų dainavome "Vilnies" bei "Laisvės" parengi-muose.

Mūsų kvarteto sudėtyje buvo S. Kuzmickas, V. Yudentavičius, A. Kuzmickas ir P. Grabauskas. Iš jų du jau yra mirę, likome tik du—S. Kuzmickas ir V. Yudentavičius (Vide Yuden).

Gavau nemalonią žinią, kad Da-ratėlė sunkiai susirgo, taipgi ir jos vyras. Labai gaila, kad tokia gabi ir darbšti Daratėlė taip sveikata ne-galuoja. Linkiu abiems greitai su-sveikti.

Daratėlė dabar gyvena Warmin-ster, Pa., ir labai apgailėstauja, kad negali dalyvauti visuomeniniame judėjime.

Dar kartą acių už gaidas.

Dainos mylėtojų choro pirmininkas S. Kuzmickas

Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

JAUNIMO KONGRESAS

Kaip iš išeiviškos lietuvių spaudos ir visokių lapelių pasirodo, jau intensyviai pradedamas planuoti Lietuvių Bendruomenės "V Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas". Pagal programą, sekančių metų liepos 1 dieną Čikagoje bus šio kongreso atidarymas-pradžią, po kelių dienų jaunimas persikels į Dainavos, netoli Detroito, stovyklavietę. Pabuvoję savaitę tenai Kongreso jaunimas persikels į Kanadą. Netoli Toronto vyks studijų dienos, o liepos 24 bus Montrealyje uždarymas-pabaiga.

Man teko dviejuose Kongresuose dalyvauti. Trečiąjam būčiau irgi galėjęs dalyvauti, kuris vyko čia Europoje, Anglijoje ir Vokietijoje. Bet tuo metu nesugebėjau laiku susitvarkyti. Bendrai paėmus, tie Kongresai yra geras dalykas, ir aš jais buvau ir esu patenkintas. Tie pasitenkinimai yra savotiški. Kažin kaip stebina faktas, kad jauni žmonės, gimę visokiuose pasaulio kampeliuose, tarpusavyje gali kalbėtis lietuviškai. Reikia suprasti, kad jiems Lietuva jau nebe tėvynė, o tik tėvų ar senelių gimtinė. Tie, kurie iš ten buvo vaikais išvežti, irgi jau prarado tėvynės-gimtinės kvapą.

Pagal nepakeičiamą išeivijos eigą, kongresuose reprezentuojama tikta maža dalė lietuviškos kilmės jaunimo. Taigi tie žmonės, kurie tvirtina, kad čia atstovaujamas visas "laisvas" lietuviškas jaunimas, klysta ar kitus klaidina. Tiems žmonėms būtų pravartu pasisižūrėti į "nubyrėjusį" lietuvišką jaunimą. Bet čia jau būtų daug reikalauti. Kai kurie visai pasiusę, nes Lietuvos neišvadavo, jaunimą prarado ir t. t.

Rimtai, kelionių metu teko susitikti visą eilę žmonių lietuviškos kilmės. Su daug kuo buvo sunku arba visai nebuvo įmanoma susikalbėti lietuviškai. Kadangi visi esame daugiakalbiai, tai susikalbėti ne problema. Bet šitie "nubyrėję" lietuviai galėtų praturtinti visą išeivišką gyvenimą. Vidinio džiaugsmo žmonės rastų kongresuose ne tik rūkant kanapes, mėginant cukrų ir sniegą.

Matosi, kaip gyvenamas kraštas formuoja žmones. Pagalvoji, visi čia susirinkę yra lietuviškos kilmės, bet iš tolo matosi, šia prancūzė, čia vokiečių, čia amerikietė, čia brazilas ir t. t. Aišku, lietuvių kalba kalbama su gyvenamojo krašto akcentu, elgesys irgi pritaiko prie krašto papročių. Tipiško lietuvių, tokio koks šio šimtmečio pradžioje iš Lietuvos darbams į Ameriką atvyko, nerasi.

Kongresai šios išeiviškos eigos sustabdyti arba pakeisti jos vaga negalėjo ir negalės. Nubyrėjimo procesas vyksta.

Ryšiai su Lietuva, kažin kas pasakytų, būtų galimybė lietuvišką jaunimą "išgelbėti". Bet čia reikalai ne tokie jau paprasti. Daugumas užaugę šeimose, kur tėvai iš vienos pusės ašaroja dėl Lietuvos, iš kitos pusės pyksta and dabartinės santvarkos... Tos tėvų kalbos ir visa antikomunitinė propaganda, su kuria mums tenka gyventi, neskatina užmegsti ryšius su tautiečiais. Ne visur yra galimybė, kaip Vokietijoje, kad jaunimas velykų proga "Tėviškės" kvietimu nuvyksta į Lietuvą, susipažįsta su jos žmonėmis. Bet laikas eina, vieną dieną reikals išsispres į gerąją pusę.

Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

INTERLIT 82

Šių metų birželio 18-25 dienomis Koln mieste vyko vokiečių rašytojų sąjungos ir spaustuvininkų profsąjungos organizuotas tarptautinis rašytojų suvažiavimas "Interlit 82". Suvažiavimo tikslas ar šūkis buvo: "Siandieninių rašytojų duoklė taikai—ribos ir galimybės". Kaip žurnalas "Sowjetunion heute" 6/82 rašo, šiame suvažiavime Sovietų Sąjungos delegacijos sudėtyje yra ir Lietuvos šiuolaikinis rašytojas bei Lenino premijos nešėjas Eduardas Mieželaitis. Žurnalo korespondentas turėjo ir ilgoką pasikalbėjimą su Mieželaičiu, kuris tarp kitko sako: "Pagal mano giliausią įsitikinimą, mūsų planetoje nėra didesnės problemos, kaip taikos išlaikymas."

Siame suvažiavime dalyvavo apie 220 rašytojų iš 46 kraštų. Vokiečių spauda ir televizija į šį įvykį atkreipė didelį dėmesį.

GORBULSKIS

Vienas iš produktyviausių Lietuvos kompozitorių yra Benjaminas Gorbulskis. Jo sukurtos dainos yra populiarios ir išeivių tarpe, Nepaisant ALTo boikoto. Ir vėl pasiekė mus jo naujausia plokštelė "Gimtinių aidai". Kadangi aš ne koks lengvosios muzikos mėgėjas, bet mane vis tiek sužavėjo daina "Jurga Jurgita", dainuojama įžymaus lietuvių dainininko Viktoro Malinausko. Be to Kauno operetėje buvo ką tik pastatytas Gorbulskio muzikinis paradoksas "Adomas nori būti Adomu". Gorbulskis priklauso prie tu menininkų, kurie turi talentą ir labai daug dirba.

Romas Šileris

Detroit, Mich.

MIRĖ KANADIETIS

Visiems gerai žinomas pažangietis Jack (Jakob-Jokūbas) Uzunaris liepos 24 mirė Grace ligoninėje, Windsore, Kanadoje. Prieš keturius metus jis sunkiai susižeidė dirbdamas apie namus ir po ilgos ligos balandžio mėn. 1980 m. pateko į University Rest Home, kur dabar pagavo plaučių uždegimą ir ligoninėje mirė.

Buvo pašarvotas Don Morris laidotuvių namuose ir palaidotas liepos 28 d. Green Lawn Memorial Gardens, Windsore, Kanadoje. Kopyčioj ir kapinėse gražią, liūdną kalbą pasakė anglų ir lietuvių kalbose detroitietis Servit Gugas. Laidotuves tvarkė velionio draugai pažangūs windsoriečiai Leo ir Julija Svirpliai. Po laidotuvių visi dalyviai buvo pakviesti pietums į Da Vinci's valgyklą ir taverną Dougal St., Windsore, kur visi buvo skaniai pavaišinti.

Velionis gimė 1897 metais rugpjūčio 20 d. Biržų rajone, netoli Latvijos sienos. Būdamas trisdešimts metų, atvažiavo į Kanadą 1927 metais. Dirbo General Motors dirbtuvėje ir išėjo į pensiją 1965 metais. Velionis buvo vedęs. Bet jo žmona, Adelė Miliauskienė Uzunaris, mirė 1967 metais sausio mėn. Windsore. Velionis paliko dideliame nuliūdime du posūnius: Eddie Mills su šeima St. Clair Shores, Michigan, ir Robert Mills su šeima Floridoje, broli Povilą Uzunaris, Lantana, Floridoje, sesutę Mary Brazis Baltimore, Maryland, anūkę Aldoną Robertson su šeima Boston, Mass., daug kitų giminių Kanadoje, JAV ir Lietuvoje, bei daug draugų ir pažįstamų.

Velionis priklausė prie buvusios

Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos ir daug metų buvo jos sekretorius. Taipgi priklausė prie buvusios Windsore ALDLD ir prie automobilių unijos UAW. Taipgi buvo nuolatinis skaitytojas ir rėmėjas pažangių laikraščių "Laisvė", "Vilnis" ir "Liaudies Balsas". Velionis buvo linksmo būdo, visur dalyvavo Windsore ir Detroito tarp pažangių lietuvių bei rusų ir ukrainų. Windsoriečiai ir detroitiečiai jį ilgai atsimins. Lai jis ramiai ilsisi Kanados žemelėj.

Nauja lenta

Kurie dalyvavo Detroito Lietuvių Klubu pusmetiniame susirinkime, pamatė kad klubas gavo naują biuletinio lentą. Klubu narys Alex Waidziulis mirė 1977 metais balandžio 23 d. ir paliko tam tikrą sumą pinigų dėl klubo gerovės. Tuo laiku buvęs išdinininkas Alfons Rye patiekė pinigų Tony ir Bertha Rye, kurie nupirko tą lentą ir Tony Rye ją prikėlė prie sienos. Dabar visi klubo ir kitų organizacijų pranešimai bus pakabinti ant tos lentos, vietoj ant sienos.

Nauji darbininkai

Pasitraukus Kazei Stankus iš patarnautojos vietos, Detroito Lietuvių Klubas surado naują patarnautoją. Dabar tris dienas į savaitę patarnaus prie baro Frances Televičienė, o keturias dienas Elena Kilikevičienė. Abi malonios moterys ir tikime, kad visiems jos patiks. Prie to klubo prižiūrėtojai Alfons ir Emma Rye rezignavo ir jų vietą užėmė naujas lietuvius Juozas Belūnas. Taigi dabar Detroito Lietuvių Klubas turi tris naujus darbininkus. Linkime jiems gerų dienų ir ištvėrmės.

Pasveikinome

Liepos 24 d. visiems gerai žinoma pažangietė Onytė Dockus minėjo savo 90 metų gimtadienį. Klubu pusmetiniame susirinkime, liepos 25 d., pirmininkė ją pasveikino ir visi klubiečiai sudainavo jai gimtadienio dainą. Dėkodama visiems, prašė klubo trustisto savo draugo Kęstučio Garelį, kad patiektų visiems stipriosios. Kęstutis Garelis patarnavo. Visi sveikino Onytę Dockus ir linkėjo jai geros sveikatos ir daug linksmų dienų ateityje.

Moterys

Čia gimusios moterys investatorės liepos 10 d. Millie Stasiukėno Matulis namuose turėjo savo mėnesinį susirinkimą. Jų nuolatinė vieta—Topinka valgykla—yra remtuojama. Susirinkimas buvo geras. Bet ateityje jos vėl rinksis pietums į tą pačią valgyklą—Topinka's.

Lietuvių radijo

Daug metų lietuvių radijo programa buvo po valandą tris kartus savaitėje. Tą stotį nupirko kiti ir visos tautos turėjo užbaigt savo programas. Liepos 23 d. lietuvių programa buvo paskutinė. Pranešėjai buvo programos vedėjas Algis Zaparackas ir jo tėvelis Antanas Zaparackas. Jis pranešė, kad visos tautos susivienijo į komitetą, kurio pirmininkas yra Algis Zaparackas. Jie surado naują stotį ir dabar planuoja ją nupirkti. Prašė biznierių, investatorių ir rėmėjų pagalbės. Sakė, kad lietuvių programa vėl bus transliuojama už šešių ar aštuonių savaitių. Dėkodamas visiems biznieriams, rėmėjams, pranešėjams ir visiems bičiuliams, užbaigė programą su daina "Esame mes gimė".

Svečiai

Vasarą pas detroitiečius būva daug svečių. Birželio 25 d. pas Anna Dockus svečiavosi čikagiečiai. Čikagos policininkas Frank Dockus ir žmona Mona su vaikučiu Eric viešėjo Detroito ir buvo užsukę pas Anna Dockus. Su jais buvo ir motina Anna Dockus iš Ziegler, Ill., mūsų Onytės brolienė su sūnum ir šeima. Kaip atsimenate, mūsų Onytė buvo ištekėjusi už Alex Dockus, kuris dabar yra miręs, o Anna Dockus iš Zieglerio buvo ištekėjusi už Juozo Dockus, kuris taipgi miręs ir kuris buvo Alekso brolis. Abi Onytės tebėra draugės ir viena kitą aplanko.

Iš Toronto, Kanados, svečiavosi Uršulės Railienės pusbrolis Vincas Miškinis. Jis su traukiniu pasiekė Railienę, kuri gyvena savo farmoj Imlay City, Mich. Liepos 4 d. ją aplankė dar dvi draugės iš Detroito, tai Vera Rūkšteliene ir Bernice Balchūniene. Sakė, visos linksmai praleido tą dieną.

Europoje

Sužinojau, kad Ruth Zimanth Merrick su vyru John Merrick buvo išvažiavę atostogaut Europon. Išvažiavo gegužės 31 d. su ekskursija ir sugrįžo namo birželio 19 d. Sakė, važinėjo po Angliją, Skotiją, Daniją, Švediją ir Norvegiją. Jauniausias ekskursijos dalyvis buvo penkiolikos metų, o seniausias 92 m. Sakė, ekskursija buvo labai įspūdinga ir maloni, bet pavargo. Taipgi sakė, širdis skaudėjo, kai žinojo, kad jie taip arti Vilniaus. Tar. Lietuvos, bet neturėjo progos nuvažiuot. Žadėjo kitąkart važiuot tiesiog į Vilnų.

Atostogauja

Detroito Lietuvių Klubu patarnautoja Kazė (Charlene) Stanko pasitraukė iš klubo darbo dviejų savaitių atostogoms. Niekur toli nevažiuos, nes liepos 2 d. atvyko iš Hawaii Islands jos dukterėčia Ilene Hines su vyru Lawrence. Viešnia turi daug giminių, bet daugiausia nori praleist laiką su savo mamyte Nellie Urbšaitis, kuri yra Kazės sesutė. Linkime mūsų Kazei linksmai praleisti laiką ir pailsėjus vėl sugrįžt į darbą, kur laukia visi klubiečiai.

Sugrįžo

Birželio 4 d. su "Laisvės" ekskursija važiavo į Tar. Lietuvą du detroitiečiai: Edward Chepaitis, mirusios Onos Krakaitienės brolis, ir Juozas Beliūnas. Diena prieš į Tar. Lietuvą išvažiavo klubiečiai Albinas ir Susan Bubnelis. Juos pakvietė jų giminės. Jie ten buvo apie mėnesį laiko, bet visi detroitiečiai jau sugrįžo į namus, pasitenkinę kelione. Visur važinėjo daug matė, igijo daug draugų. Sakė, ateinančiais metais vėl važiuos. Albinas Bubnelis susuko filmą ir klubiečiai turės progos pamatyti.

Viskas Tar. Lietuvoje buvo puiku, išskyrus kad daug lijo ir buvo daug šaltų dienų.

Sveikiname

Visiems gerai žinoma detroitietė, visų pažangių organizacijų narė ir ilgmetė veikėja Anna Dockus liepos 24 d. mini savo 90 metų gimtadienį. Sveikiname Onytę su jos gimtadieniu ir linkime sulaukt dar daug linksmų metų ir nepasiduot senatvei, dirbt organizacijose kaip dirbo iki šiam laikui.

Stefanija

Chicago Fire Statistics

JANUARY THRU JUNE 1982

During the first six months of 1982 fires accounted for 73 deaths in the City of Chicago. This is the lowest number of fire deaths for that six month period since the Chicago Fire Department started keeping detailed records of fire deaths in 1969. For that same period in 1978 there were 109 deaths; in 1979, 105 deaths; in 1980, 113 deaths; and in 1981, which was a record low year for fire deaths in the City of Chicago, there were 102 fire deaths at the end of the first six months.

Statistics concerning these fire deaths for the most part support accepted beliefs. For instance, 27 of the 73 fire deaths or 37% occurred during the hours between midnight and 6:00 A.M., the hours when most people would be sleeping and a developing fire would be less likely to be noticed.

Only 12 of the fire deaths (16%) occurred in buildings 8 stories or more in height. 57 fire deaths occurred in buildings 3 stories or less in height.

This supports the fire department axiom that most fire deaths occur in single family dwellings or in small apartment buildings of 3 apartments or less.

Most people believe that it is the spectacular extra alarm fires which kill most fire victims, however, 65 of the 73 victims (89%) died in fires in which no extra alarm was required.

Of significant interest also, is the fact that the extra alarm fire incident rate while rising slightly compared to last year, is still down dramatically compared to a few years ago. For instance the first six months of 1979 saw 168 extra alarm fires in Chicago. This year there were 75 despite the fact that the month of January saw some of the coldest weather in Chicago's history.

Whereas only 3% of the fire victims during the first six months of 1978 were found on premises which had smoke detectors, 11% of the 73 victims during the first six months of 1982 had smoke detectors on the premises.

This is not to say that all the smoke detectors in question were in working order, as a matter of fact, several were known to have batteries missing. Too much emphasis cannot be put on the importance of following manufacturer's recommendations regarding smoke detector maintenance. Also to be emphasized is the need for home fire escape planning so that a person awakened during the dead of night by a smoke detector alarm knows what to do in order to survive.

Chicago has a population which is 40% black according to 1980 census figures, yet 63% of our fire victims are black. These figures show why it is so important that the fire service continue to focus its public education efforts on the fire problems of Chicago's black citizens.

Another fire department axiom says that the most frequent victims of fire are the very old and the very young. 15 of the 73 victims were 4 years old or less. 24 were 60 years old or older. Thus a total of 53% of these victims were from

age groups which represent only 23.7% of the city's population.

In recent years the Chicago Fire Department has conducted an extensive public education program in an attempt to reduce the number of fire deaths and injuries which our City has been experiencing.

During 1981 the Chicago Fire Department conducted 1,237 public education programs reaching an audience of 132,967. The first six months of 1982 showed 757 programs reaching 92,948 Chicagoans.

These programs focus on the need for smoke detectors and for fire escape planning in every home and apartment. Special programs have been designed to reach audiences with special needs. The "Sesame Street" fire safety program has been introduced into many of Chicago's pre-schools and day care centers. Chicago has developed its own fire safety puppet, "Burny", who helps teach fire survival to young children.

"The Mellow Years", a slide-tape program concerning the fire problems of the elderly has been developed to assist fire educators in communicating the special needs of this age group.

"Fire Safety for the Handicapped" is another new slide-tape program which addresses the fire problem as it relates to people with handicaps such as blindness, deafness and lack of mobility.

These new programs reinforce many others which have been in use for several years. Programs such as "High Rise Fire Safety" and "Ashes of Black", a movie produced for showing to a black audience and "Suenos Perdidas en Cenizas", a movie in the Spanish language targeted for Chicago's hispanic community.

The Chicago Fire Department's public education programs are available, free of charge, to any organization or group which requests a presentation. Arrangements can be made by contacting:

The Chicago Fire Department
Public Education Office
444 N. Dearborn Street
Chicago, IL 60610
Phone: 744-6691

This report has been submitted by:
James R. Newbold
Deputy Fire Commissioner
Chicago Fire Department
Room 105—City Hall
121 N. LaSalle Street
Chicago, IL 60610

SHARING LETTERS FROM FRIENDS

NELLIE DE SCHAAF

It was such a pleasant surprise to receive a long distance call from Florida several weeks ago, and to discover that it was Felix P. Beadal. He said that his family was in Europe, and with time on his hands, he was calling old friends in Chicago, and decided to call me at the Vilnis, also. I told him I had just received his letter, and hoped he would not mind my sharing it with our readers. Since I received permission, here goes:

"I hope this letter finds you well and recovered from your past accident and that there are no lasting side effects. I'm fine. My family has been in Europe since the 9th of July. (His letter was written

J. URMONIENE
SVEČIUOJASI PAS ANŪKE

Veiklioji pažangietė ir nuolatinė "Vilnies" bendradarbė drg. Julija Urmonienė liepos 30 d. išvyko į Springfield, Ill., pasisvečiuoti pas savo anūkę Dan Wrobel, kuri yra baigusi aukštuosius mokslus ir turi atsakingą darbą.

Kaip ilgai Julija svečiuosis ir dairysis po Illinois valstijos sostinę, neteko sužinoti. Tik tiek žinau, kad aplankys velionio prezidento Lincoln paminklą ir jo namelį.

Linkiu Julijai nuotaikingai praleisti laiką pas savo mylimą anūkę.

Vilnietė

A. JAKIENĖ PAKEITĖ ADRESĄ

Plačiau žinoma pažangios spaudos rėmėja ir savo laiku daug dirbusi pažangiose organizacijose drg. Albertina Jakienė pakeitė gyvenimo vietą. Ji ir jos draugė su sūnumi Vera Žilinskienė persikėlė į 6328 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Telefonas 436-8126.

Linkėtina ramaus gyvenimo naujoje vietoje.

Vilnietė

July 14.) They have a car, and are touring Germany, Holland, Belgium, Switzerland, Norway and maybe side trips to the Baltic. My daughter had just returned from a seminar in East and West Germany. I am enclosing a check for \$130. One hundred is for the fund. \$30 is for Vilnis back issues, and, whatever, future issues.

Sincerely,

Felix Beadal

Another letter comes from Wally Pozer and his wife Emily, along with several snapshots.

He wrote that he and his wife had come into Chicago for about four days and stayed at his cousin's home in Cicero. They went to the cemetery on Decoration Day but met only one familiar figure, that of Tony Gurski. He continued: "Everyone seemed to be at the Bowling Tournament. We would have gone but did not know where it was being held. We would have loved seeing old friends.

"We plan to spend two months this winter at Daytona Beach and plan to visit the St. Pete retirement center while there . . . We always made plans to visit there everytime we went to St. Pete—a lot of our old friends live in the area—like Johnny Stukas, the Dobbrows, etc.

"Beginning in August, I will be busy—since I am on our Congressman's campaign committee—Bob Edgas (the Jane Fonda in a blue suit) as the Republicans call him. He is a very popular Congressman, and has the backing of the people, the Americans for Democratic Action, the Socialists, everyone."

We wish Wally loads of luck in his work!

A very nice letter from Mrs. Anne Zaranka of Linden, N. J. She wrote: "I want to thank you very much for returning the snapshot of my Dad—(William Paulauskas) and also for sending copies of the Memorial Ad. It was very nice, and my sisters and I were very pleased that Vilnis did not forget. (The anniversary of his death—nds.)

"We still miss Papa very much and think about him a lot. It will take time to heal all the wounds.

"Again, thank you very much—it is appreciated.

Anne Zaranka

ŽINIA APIE
ANTANINĄ STAŠKUS

Smagu buvo gauti Antaninos Staškus ir jos dukterų laiškas ir nuotraukos. Nuotraukoje Antanina su savo dukroms atrodo puikiai. Jos dukra Eleanora Claras, gyvenanti Palo Alto, Cal., laiške pažymi, kad jos motina, prisiminus savo pažįstamus dažnai apsverkia, ypač jaudinosi apie mano pranešimą kaip jos pažįstami manęs klausinėjo apie jos sveikatą, kai lankiausi Floridoje. Toliau laiške Eleonora rašo, kad dažnai motiną iš senelių namų dienei parsiveža namo pabūvoti su šeima. Ir, girdi, nežūrint, kad motina senelių namuose, gauna nemaža laiškų ir laikraščių, bet šiuo adresu: Mrs. Carl W. Claras, 235 Greenmeadow Way, Palo Alto, Cal. 94306.

Laiškus ir laikraštį jai perskaito dukros.

Nellie

PRISIMINUS DRG. P. MASELĮ

Prieš metus, liepos 25 d., mirė drg. Povilas Maselis, sulaukęs 89 m. a. Šiais metais velionis būtų atžymėjęs 90 m. Svarbu, kad velionis Povilas iki tik pajėgė, buvo nuolatinis laikraščio "Vilnis" rėmėjas, skaitytojas ir renginių lankytojas. Kaip jis pats yra ne kartą pasakęs, kad be laikraščio "Vilnis" jam gyvenimas būtų nuobodus, nes nežinotų kas vyksta tarp jo draugų, o ypatingai, kas vyksta jo gimtajame krašte, Tarybų Lietuvoje.

Gaila, kad jam neteko sulaukti to garbingo 90 m. a., bet reikia pasakyti, kad jis savo gyvenime atliko daug gražių ir garbingų darbų, už tai jo buvę draugai ilgai minės jo kilnų atminimą ir atlanks jo kapą Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Vilnietė

DILKUS NEPAMIRŠTA UŽEITI

Hobart, Ind., gyvenantis plačiai žinomas draugas Dilkus beveik kas mėnesį atvyksta Čikagon pas nuo labai seniai pažįstamą savo draugą plaukų kirpėją. Atvyksta ne tik plaukų nusikirpti, o ir aplankyti draugą, su kuriuo susibičiuliavęs kaip su gimine.

Nepamiršta Dilkus stabtelėti ir "Vilnies" raštinėje gauti iš Lietuvos atėjusių laikraščių bei knygų, dažnai palieka laikraščių ir aukų. Kiekvieną kartą, kai stabtelėjęs esti malonu pasiūlyti su šiuo žmogumi.

Nellie

DI SALVO ŠEIMA IŠVYKO PASISVEČIUOTI

LDS 112 kuopos veiklūs nariai Vincas ir Onutė Di Salvo ir jų sūnelis išvyko pasisvečiuoti pas Vinco brolių Arizonoje. Jie sakė, kad pasisvečiuos kelias savaites ir prieš pat LDS 25 seimą sugrįš į Čikagą. Linkiu jaunajai porai maloniai praleisti vasaros atostogas šiltoje Arizonoje.

Onutė Di Salvo yra duklė Vytauto Judzentavičiaus ir Daratėlės Murelienės.

Is. P.

MIRĖ IR PALAIDOTA J. MANKUS

Veikli Ex Mainierių klubo narė, taipgi eilės kitų lietuviškų organizacijų narė Josephine Mankus mirė liepos 13 d., o palaidota liepos 17 d. Į laidotuves buvo susirinkę daug palydovų. Buvo atvykęs iš St. Petersburg, Fla., sūnus Walter Dubinskas.

Dalyviai buvo pavaišinti erdviame "Louise's" restorane. Tuo būdu atidėkota dalyviams už paslaugas laidojant J. Mankus. Jonas Feiza
Vilnis, 1982 rugpjūčio 19

ATVIRAS LAIŠKAS "VILNIES" REDAKCIJAI

Gerb. draugai:

Esu jums rašęs, kad dabar, vasaros metu, mėgstu miesto parke pasivaikščioti, medžių pavėsyje ant suolo pasėdėti, su tokiais pat pensininkais kaip aš, pasišnekučiuoti, paplepėti. Mūsų, senių, mėgiamiausia vieta yra netoli ledų kiosko atvira pastogė, pristatyta stalų. Nemaža šioje pastogėje prisirenka kaziruotojų, o "politikierių" tokių, kaip aš, dar daugiau. Su šiais "politikieriais" esti įdomu laikas leisti, kai pasitaiko ginčai politiniais bei visuomeniniais klausimais. Vieni už kitus daugiau "žinome", daugiau "suprantame".

Į atvirą pastogę, pas mus susirinkusius, dažnai ateina pravardžiuojamas filosofu apie aštuoniasdešimt metų senis lietuvis, bet nei išvažda, nei drapanomis, nei kitkuo nepanašus į filosofą. Ši, prieš Pirmą pasaulinį karą atvykusį Amerikon lietuvį, mes lietuviai ir mūsų kolegos amerikiečiai pensininkai filosofu pavadiname dėl to, kad jis nešneka, neįsivelia į ginčus bei diskusijas, bet jau ką pasakys, — kaip kirviu kiršta.

Kartą mes lietuviai išsišnekome, kad dipukai neatsigėri kas yra vokiško, importuota iš Vokietijos. Jiems ir vokiškas konjakas pranašesnis už amerikonišką, ir alus pranašesnis už amerikonišką, viskas, kas vokiška jiems geriausia. Vaisių metu pas juos ant stalo vynas, degtinė bei kitokie gėralai tik vokiški. Užkandžiai taip pat iš Vokietijos importuotos sardinės, dešrelės, baviariški rūgštūs kopūstai... Nuvykę į Čikagą netgi atsiveža importuotų iš Vokietijos kruopų, žirnių. O jeigu vilki Vokietijos gamybos marškinius, eilutę, ar davi batų, žiūrėk, pasididžiudami ir giriasi, kad Vokietijos gamybos.

— Kodėl taip?— klausėm vienas kito.

— Hitleriniais metais jie pamilo Vokietiją ir tebemyli ją, štai kodėl, — filosofas nusišypsojo, kad mes nežinėjai. — Mes lietuviai mylime Lietuvą, — jis tęsė toliau, — ar nesigėrime kas iš Lietuvos?

Išties. Kai koks nors turistas atsiveža iš Lietuvos saldinių, skilandžio, sūrio, "Palangos", "Traukinės", geriamie, ragaujame, gardžiuojamės. Arba paimkime moteris, jeigu turi gavusi iš Lietuvos lininių audinių, takelių, netgi namie megstas pirštines, rodo, gražiuojasi.

— All right, — įsiterpė į šnektą pravardžiuojamas pagyrūnu čia gimęs lietuvis Pyteris, bet jau pensininkas, Antro pasaulinio karo veteranas, — ar mes amerikoniškai nelaiškinam coca-colas, highballis?.. Velionis prezidentas Rooseveltas hot dogais net Litvinovą vaišino!

— Ech, koks tu amerikonas, — kažkuris mūsų pasijuokė iš jo, — lietuvišką juodą ruginę duoną ryji kaip tikras lietuvis, jeigu kas atveža iš Čikagos.

— Aš amerikonas, — Pyteris patatė akis, — aš čia gimęs, angliškai kalbu be lietuviško akcento, aš neforeigneris kaip jūs.

— Per daug nesigirk, vaikine, — filosofas jį išpėjo, — kai prezidentas Reaganas su milijonierių genge sugriauš Ameriką ir darbininkai imsis statyti ją naują, tokiems šovinistams amerikonom kaip tu, gali būti riesta. Socializmas šovi-

nizmo nepripažįsta, vaikine.

"Prezidentas Reaganas su milijonierių genge sugriauš Ameriką!" Na, ir emėm demonstruoti savo protus, diskutuoti, ginčytis. Pyteris laikėsi savo, kad Amerikos niekas nepajėgs sugriauti, nes turtingiausia pasaulyje šalis.

— Ir, kai net visas pasaulis badu išdvės, Amerika gyvuos, — Pyteris epasidavė. — Įsivaizduokite! Amerika doleris, automobilių šalis, kas ją gali sugriauti!

Emė iki nusileido saulė, kol priėjom išvados. O ji buvo tokia: Prezidentas Reaganas gal ir nepaspės Amerikos sugriauti, bet jos ekonominius pamatus, ant kurių kapitalistinė Amerika pastatyta, sužalos taip, kad joks kitas, po jo, prezidentas jų nebepajėgs atremontuoti ir Amerikos darbininkijai prisieis ją statyti ant naujų socialistinių pamatų.

Stai kuo mes, mūsų miesto pensininkai užsiimam, kai susirenkame į parką. Debatuojame ivairiausiais klausimais.

Skaitytojas

TARP MŪSŲ

— Joną ir Margaret Miller pažįstu beveik 50 metų, kai jie veikė su Mary ir George Strupinsky ir kitais depresijos metais už nedarbo kompensacijas, už Social Security ir prieš žmonių mėtymus iš butų. Buvo malonu su jais susitikti Floridoje, kai birželio mėnesį su Louis tenai lankiausi. Jonas jau senstelėjęs, bet Margaret vis dar energinga kaip būdavo ir anksčiau. Atrodo, kad metai jos gyvenimo neliečia.

— Pasiekė žinia, kad Mary Mahasonok ir vėl turėjo pagulėti ligoninėje sunegalavus jos širdžiai. Tai jau trečias kartas šiame, kad turėjo atsigtulti ligoninė. Tikimės, kad tai bus šiemet paskutinis ir linkime visiškai susveikti.

— Liepos mėnuo yra atostogų mėnuo. Millie Kancere tuo naudojasi. Liepos 21-23 dienomis su senior citizens grupe buvo nuvykusi į St. Joseph, Mich. Nuo rugpjūčio 3 iki 10 dienos laiką leido West Virginia valstijoje pas savo brolių ir jo šeimą. Smagu, kad jos sveikata pagerėjo ir naudojasi progomis pakeliauti.

— Millie Kancerienės sūnus Vytautas Yotka ir jo žmona Dovey liepos mėnesį buvo išvykę savaitei į Mississippi ir West Virginiją. Vytautas norėtų ir ilgiau pakeliauti, bet darbas jo neleidžia.

— Tikrinant skaitytojų prenumeratas esti smagu, kai telefonu paskambina Uršulė Juodaitienė ir Mary Kirstukas.

Mary Kirstukas jaučiasi laiminga, neturėdama rimtesnių problemų su savo sveikata, bet Uršulei Juodaitienei yra kitaip. Ją kamuoja tas nelabasis arthritas, įlinęs į sprandą. Moteris lanko gydytoją, ima adatas ir vaistus, kitaip negalėtų nė apsirošti namuose.

— Pastaruosius dvejus-trejus metus "Vilnies" raštinėje net kelis kartus keitėsi personalo sudėtis. Nenuostabu, kad buvo nelengva tikrinti kurių skaitytojų yra pasibaigusios prenumeratos. Dabar skaitytojų kartoteką stropiai tikrinu ir atsilikusiems su prenumeratų atsinaujinimu pranešu.

PRISIMINTA TOLIMA PRAEITIS

Teko sušnekti su drg. Helen Truskiene, kuri pastaruoju laiku nesijaučia gerai, nes nelabasis arthritas smarkiai kankina ją. Ji buvo besirengianti vykti pas dukrą Idą ir jos šeimą į Indianapolį, Ind., ir ten pasisvečiuoti mėnesį kitą. Bet gydytojo patariama pasiliko Čikagoje. Besikalbant apie laikraščio "Vilnis" reikalus, ji priminė, kad kai "Vilnis" buvo organizuojama ir pradėjo eiti, visi pirmieji susirinkimai bei reikalų aptarimai vykę jų namuose, kuomet jie su velioniu Antanu Kairiu ir dukromis gyveno Bridgeporto kolonijoje, 34 Str. ir Union Ave. Kas tik iš tuolaikinių veikėjų atvyko su prakalbotomis bei laikraštį liečiančiais reikalais, visi apsidodavo pas Kairius.

Pagalvojau, jei yra žmonių, kurie pasimoko aprašyti tolimos praeities veiklą ir "Vilnies" gyvavimo pradžią, turėtų kreiptis prie Elenutės. Pasitikiu, kad ji nepašykštėtų žinių.

Gaila, kad jos sveikata vis rimčiau šlubuoja. Bet buvo tikrai malonu pasiklausyti, kaip rūpestingai ir nuosirdžiai dirbo mūsų pirmakūnai, laikraščio "Vilnis" steigėjai.

Julija M.

PRIMINIMAS LDS 53 KUOPOS NARIAMS

Jau buvo spaudoje pranešta, kad spalio 16 d. 1 val. po pietų "Vilnies" salėje šaukiamas LDS 53 kuopos narių susirinkimas. Apie jo svarbą noriu plačiau pakalbėti. Daugelį metų buvusi kuopos finansų sekretorė Mary Montvilienė persikėlė gyventi į Cicerą. Be to, ji skundžiasi sveikata. Tad būtina turėsim išrinkti kuopos fin. sekretorių. Tad svarbu iš anksto pagalvoti, kas sutiktų eiti tās svarbias pareigas. Kuopa turi virš 80 narių. Aišku, iš jų turėtų atsirasti geras kandidatas.

Nelaukime susirinkimo, apgalvokite ir pasiteiraukite tarp narių iš anksto. Tad ir matau reikalą tą klausimą priminti.

Sena narė

— Vienoje mano žinioje įvyko klaida. Turiu galvoje buvusį LDS bowling turnamentą. Buvo parašyta, kad Amelia Yuskovic atstovavo Niujorko bowlerius. Bet pasirodo, kaip ji liepos 8 d. rašo, Niujorke nėra bowleriu, ji turnamente dalyvavo kaip einanti LDS sekretorės pareigas. (Aqting secretary). Žinioje taipgi buvo klaidingai parašytas jos vardas. Atsiprašau Amelijos.

— Laikraščio skaitytojas veteranas Victor Preikša, gyvenantis Delavan, Wis., atnaujino prenumeratas į Lietuvą Onai Čapavičienei ir Artūrai Trapulionii, be to, laikraščiui prisiuntė \$15.00 aukų.

Nellie

NE VISI PASIDUODA SENATVEI

Yra nemaža senų žmonių, kurie tik sėdi namie ir nieko nebepaiso. Bet ne visi tokie. Turiu galvoje daugeliui mums pažįstamą, pažangų mūsų judėjimo veteranę Anna Jacobs. Ji senatvei nepasiduoda, lanko susirinkimus, važinėja su senior citizens turistinėmis grupėmis, trūšia prie rankdarbių.

Arba paimkime plačiai Julia Urmonienę. Ji nėra tokia sena, bet jau išėjusi į pensiją, tačiau jos visur pilna, ir organizacijų narių susirinkimuose, ir senior citizens klubų veikloje, ir išvykose su senų žmonių turistinėmis grupėmis. Net kelis kartus buvo nuvykusi į Mičiganą, liepos 8 dieną buvo nuvykusi traukiniu Amtrak į Springfield, Ill., pas savo anūkę, rugpjūčio pabaigoje ketina vykti vėl į Mičiganą. Kelis kartus buvo nuvykus į Floridą ir daug kur kitur toliau.

Yra ir daugiau tokių moterų, nepasiduodančių senatvei.

Nellie

KAD IR SENUKAS, SKAITO

Kai nebe naujiena yra senukų "Vilnies" skaitytojų laiški, kad nebegali laikraščio skaityti, smagu buvo gauti laiškus iš St. Louis, Mo., 90 metų amžiaus senuko Pete Bell, kad atnaujintumėm jam prenumeratą ir laiške dar dešimkė laikraščio fondui.

Kalbant apie draugą Pete Bell, per ilgus metus jis slaugė savo namuose invalidę žmoną. Į senelių namus ją nuvežė tik tada, kai ir pats pradėjo vos apsižiūrėti save. Senelių namuose jo žmonai mirus, dabar gyvena namie vienas. Nežiūrint metų amžiaus laikraštį skaito kaip skaitė. Linkiu jam geros sveikatos ir dar daug metų.

Nellie

Mirė lietuviai

Liepos 17 d. mirė Helen V. Gundrum, sulaukusi 66 metų, gimusi Čikagoje, Ill.

Liepos 18 d. mirė Aleksandra Miklaševičienė, sulaukusi 80 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 21 metus.

Liepos 20 d. mirė Viktorija Balandaitė, sulaukusi senatvės, gimusi Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Žaliojoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Liepos 21 d. mirė Veronika Keršulis, sulaukusi 94 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno daug metų.

Liepos 21 d. mirė Antanas Cukuras, gimęs Lietuvoje, Akmenės parapijoje, Muncėlių kaime. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Liepos 26 mirė Antanas Sakalys, sulaukęs 77 metų, gimęs Lietuvoje, Skuodo valsčiuje, Užluobės kaime. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Liepos 26 d. mirė Albertas Buika, sulaukęs 72 metų, gimęs Latvijoje, Rygoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

MIRĖ

Nellie Pečkis

1982 metų birželio 8 d., po trumpos ligos mirė Nellie Pečkis, sulaukusi 91 metų. Gyveno Myrtle Beach, S. Carolina.

Velionė gimusi Lietuvoje, į šį kraštą atvyko 1915 metais.

Dideliame nuliūdime paliko vyrą Charles Pečkis, dukrą Anne P. Dempsey, 3 anūkus ir 5 proanūkus.

Nuliūdę: vyras, dukra, anūkai ir proanūkai

ČIKAGIEČIAI SVEIKINA LDS 25 -TO SEIMO DELEGATUS IR SVEČIUS

VĖL BUVOME NUVYKĘ PAS DRAUGUS KORENS

Liepos priešpaskutiniame savaitgalyje S. J. Jokubka su žmona ir J. Urmonienė vėl buvome nuvykę pas draugus Antonetą ir Andrių Korens į Decatur, Mich. Šį kartą Jokubka vyko apsiginklavęs meškerėmis, o mudvi su Anna Jokubkiene pailsėti draugų Korens gražiam kurorte. Tenka pasakyti, kad Jokubkai ši išvyka buvo laiminga—beveik pilną kibirą prigaudė didesnės bei mažesnės žuvies, ypač nemaža pritraukė ešerių.

Ta pačia proga sekmdienį vidurdienį buvome išvykę ekskursijon į Decatur, Mich., apylinkes. Pirmas ekskursijos šuolis su draugais Korens buvo į miestelį Lawton, Mich., kur yra didžiulė privati seniems žmonėms gyventi prieglauda "White Oaks". Buvo ko pamatyti, kaip vidurinėsios klasės moderniškoje prieglaudoje gyvena seni žmonės. Ima netgi pavydas, kad senas žmogus, jeigu turi pinigų, gali tokioje jaukioje ir švarioje aplinkoje leisti savo gyvenimo pabaigą. Miestietiškoje aukšto lygio kafetėrijoje prieglaudos įnamiams ir svečiams už labai prieinamą kainą

pietūs. Čia ir pietavome.

Iš čia nuvykome kiek toliau į šios prieglaudos filialą, kuriame gyvena jau reikalingi intensyvios priežiūros seneliai. Čia nors ir tokia pat jauki aplinka, bet vaizdas jau daug liūdnesnis. Įnamiai vieni vos bepavaikšto, kiti sėdiniuoją ratukuose, dar kiti vaikšto "wokerių" pagalba. Kaip anoje, taip šioje prieglaudoje radom ir lietuvių. Nors jie mums nepažįstami, bet sukėlė mintį—kur tų lietuvių nėra!

Decatur, Mich., nedidelis miestelis, bet iš didesnio miesto miestiečiui apylinkėje pilna nusipirkti pas didžiuosius fermerius ir braškių, ir mėlynių, ir vyšnių ir šiaip visokių daržovių bei vaisių. Mes irgi apsirūpinom, kaip anąkart braškėmis, šį kartą mėlynėmis.

Po malonaus pasisvečiavimo ir dviejų naktų naktigulto, ruošiantis mums į namus, draugai Antoneta ir Andrius įteikė dar ir \$20 laikraščiai "Vilniai"—\$10 už prenumeratą, o kitą dešimkę aukų. Didelis ačiū, mieli draugai Antoneta ir Andriau.

J. Urmonienė

Kultūrietės aptarė draugijų liečiančius reikalus

Nežiūrint, kad Čikagoje liepos 20 d. buvo labai šilta ir daug drėgmės, bet tai neišgąsdino Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių, jos gausiai susirinko ir rūpestingai apkalbėjo draugiją liečiančius reikalus ir kitus šių dienų klausimus, ypatingai pastovios taikos išlaikymo klausimą.

Draugijos vicepirmininkė Antanina Vaitkienė atidarė susirinkimą 12 val. dieną ir vedė tvarką. Sekretorė J. Marazienė perskaitė protokolą, kuris buvo priimtas.

Pirmininkė pranešė, kad Grand Rapids, Mich. mirė mūsų draugijos ilgametė narė Petronėlė V. Gasparienė. Paprašė atsistoti ir viena minute pagerbti jos atminimą.

Valdyba raportavo, kad rūpinasi draugijos reikalais ir atlieka visus darbus, kurie jai paskirti.

Ligonijų laikytojos pranešė, kad be ilgiau pasiligojusių narių pastarosiomis dienomis pergyveno akies operaciją drg. M. Vasiliauskienė. Mortulė Marquardt sutvirtėjo ir jau dalyvavo susirinkime. Ji džiau-

giasi, kad jos draugė ir nauja laikraščio skaitytoja Ona Newcom pas ją buvo ir ją išgelbėjo iš didesnio pavojaus, kas galėjo iššaukti net mirtį. Smagu buvo matyti Mortulę su mumis susirinkime.

Aptariant draugijos pasivašini- mo reikalą, prieita prie išvados, kad vietoje sudėti lėkštes ir turėti pasivašinimą banketo stiliuje, ateity turėti bufeto stilių. Kitaip saktant, pačios narės pasiims maistą nuo bendro stalo.

Atžymėti liepos mėnesio narių gimtadieniai: Nellie Cere, Della Kent, A. Bacevičienės, U. Juodaitienės, F. Norbutienės, O. Liutkauskienės, B. Cherman, M. Kan- cerienės. Visoms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus, sudai- nuota ilgiausių metų.

Sekantiam susirinkimui maistą supirks ir paruoš stalą drg. A. Vaitkienė ir A. Paulikienė. Vai- šams susirinkime narės sudėjo \$24.

Sekantis susirinkimas įvyks rug- pjūčio 17 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje.

Sekr. J. M-nė

"VILNIES" FONDAS

1982-1983 ataskaitinių metų "Vilnies" \$20,000 fondan nuo birželio 7 d. iki liepos 30 dienos įplaukė šios aukos:

\$100.00

FELIX P. BEADAL — Pensacola, Fla.

\$80.00

EUGENIA STANLEY, Warren, N. J. atminimui mirusio tėvelio Juozo Karoso.

\$25.00

MIKE BARTKUS—Bendl, Ill.

\$20.00

VALERIA SAMUOLIS — Chicago, Ill.
ANNA ALAUSKAS—Worth, Ill.
KATHERINE PETRICK — Elka Park, N. Y.

\$15.00

J. JORDAN — Palm Beach Gardens, Fla.
VICTOR PREIKSA — Delavan, Wis.

\$10.00

VERA (KASPER) ZURIS — St. Petersburg, Fla.
S. JANKAUSKI—Sunrise, Fla.
PETE BELLS—St. Louis, Mo.
SOPHIA (GUSTAINIS) PINTO — East Chicago, Ind.
MILDRED DE VOS — Baltimore, Md.
NELLIE RIEMER—Delavan, Wis.
PAUL DUDA—So. Bend, Ind.
A. KORENS—Decatur, Mich.

\$5.00

P. PESKAITIS—Chicago, Ill.
MIKE HACINKIEWICZ — Great Neck, N. Y.
S. BRAZAUSKAS — Los Angeles, Cal.
ADELE WARDO—Redford, Mich.

Viso.....\$395.00

Didelis ačiū visiems.

Administracija

12

Laiškai ir parama

St. Petersburg, Fla.

Dear friends, yesterday I received your notice in Lithuanian that evidently my subscription to the Vilnis had expired February, 1982.

Enclosed please find my cancelled check to the Vilnis for \$10.00 covering my renewal for 1982. I have kept up the Vilnis renewal yearly ever since our parents, Felix and Amelia Skleris, passed away, 10 and 14 years respectively now.

With your busy renewal season, perhaps somehow the entry was overlooked. Am enclosing a self-addressed, stamped envelope so that you will please mail this cancelled check back to us for our records.

With all good wishes for continued publishing success, I am yours truly.

Mili Kruger

Miami, Florida

Didžiai gerb. leidėjai, su gailėsčiu prašau Tamstu, kad man laikraščio "Vilnies" nebesiutinėtumėt. Priežastis: mano akys taip susilpnėjo, kad skaityti visai jau nebėgalu. Kol galėjau skaityti, buvo labai malonu. "Vilnij" prenumeruoti ir skaityti. Su didžia pagarba,

Stella Danis

Delavan, Wis.

Enclosed is \$30.00 check. \$20 for subscription that I owe and \$10 donation. Thank you.

Nellie Riemer

E. Hartford, Ct.

Dear Nellie, thanks for the reminder—the subs, Mrs. Elizabeth Klimas of Manchester, Ct., sends to relatives in Lithuania come due at different times, so its bound to keep track.

Incidentally Elizabeth is not related to me, but an old friend of my parents Andrew and Mary Ramoška. With all best wishes.

Adell Kenyon

East Chicago, Ind.

Gerb. Administracija, atnaujinu laikraščio prenumeratą atminimui dėdės vardu—Rakauskas Geo. Prisiunčiu \$20.00 Money Order, kas liks, lai bus-auka laikraščiai. Su geriausiais linkėjimais.

Sophie Pinto

JONAS FEIZA GAVO LIŪDNA ŽINIĄ IŠ LIETUVOS

Jonas Feiza gavo labai liūdną žinią iš Tarybų Lietuvos. Birželio 29 d. Eržvilko ligoninėje mirė jo dėdė Pranas Feiza. Jonas sakė, kad jo velionis tėvelis ir dėdė Pranas gyveno ūkyje už aštuonių kilomet-

rų nuo Jurbarko.

Prieš kiek laiko velionis Pranas pergyveno vidurių operaciją. Gydytojai nustatė, kad jį kankina nelabasis vėžys.

Velionis ligoninėje vaikščiojo ir priėjęs prie lango apalpo, paguldymas į lovą dar pravėrė akis, po to mirė. Jonui apie dėdės mirtį pranešė velionio dukros Bronės sūnus Edvardas.

Jonas sako, kad dėdė Pranas buvo paskutinis gausios Feizų šeimos narys, nes broliai ir seserys pirmiau mirė. Jis labai apgailėstavo savo dėdės mirtį ir reiškia užuojautą likusiems artimiesiems.

Artima Drauge

JURBARKAS, LIETUVA

MIRUS

Pranui Feizai

Reiškiu gilią ir nuoširdžią užuojautą velionio vaikams Zofijai, Bronei, Kazimierui, Antanui, taipgi anūkams ir visiems giminėms ir draugams Lietuvoje ir Amerikoje. Žinokite, kad ir aš kartu liūdžiu su jumis, netekęs mylimo ir brangaus dėdės.

JONAS FEIZA
Cicero, Ill.

MIRUS

Petronėlei Gasparienei

GRAND RAPIDS, MICH.

IR

Albert Pavilionis

LIBERTYVILLE, ILL.

Reiškiame gilią užuojautą jų šeimoms, giminėms ir artimiesiems. Žinokit, kad ir mes liūdime su jumis.

NELLIE DE SCHAAF
LOUIS DE SCHAAF

Vilnis, 1982 rugpjūčio 19